

ABONAMENTUL:

Pe un an . . . 28— Cor.
Pe jumătate an 14— „
Pe 3 luni . . . 7— „
Pe o lună . . . 2-40 „

Pentru România și străinătate:

Pe un an . . . 40— franci

Telefon
pentru oraș și interurban
Nr. 750.

ROMÂNUL

REDACTIA
și ADMINISTRAȚIA
Strada Zrinyi Nrul 1 | a

INSERTIUNILE
se primesc la adminis-
trație.

Mulțămite publice și Lo-
deschia costă șirul 20 fil

Manuscrisurile nu se în-
napoiază.

Amestecul fraților din România

În privința părții, pe care au s'o ia frații noștri din România, îndeosebi aceia dintre dâșii, cari au un rol sau altul în viața politică de acolo, la frământările noastre, ale celor din acest nenorocit regat al Ungariei, pot să fie mai multe păreri, sau nuanțe de păreri. Cea care se accentuează mai adesea, și cea care pare a avea mai multă trecere și în zilele aceste turburi prin care trece politica noastră, este teoria neamestecului absolut, — asta este nuanța de părere a unora, — sau a neamestecului însă cu sfaturi prietenești și binevoitoare de pace, liniște și concordie, — altă nuanță, dar având la temelie acelaș principiu.

E lucrul cel mai comod, emiterea, susținerea și urmărirea unui principiu ca acesta. Câți nu oftează ușurați, în multe împrejurări, când pot fi scutiți de a se „amesteca“ într'o daraveră sau alta, a se rosti într'un litigiu sau altul, în care dacă ar putea servi adevărului, în acelaș timp însă s'ar putea „strica“ cu o persoană sau cu alta! — Și adesea a nu se strica cu nimeni, pare a fi pentru unii un postulat mai important, decât a se împăca cu un grad de iubire mai geloasă a adevărului.

Dar și în sine, cercetarea adevărului și rostirea lui fără nici o considerare lăaturalnică, este mult mai grea, cere mai

multă osteneală, mai multă cheltuială de pătrundere, și chiar de muncă, decât afirmarea unor simpatii egale pentru persoane cari altfel se află în deosebiri flagrante de vederi și de atitudini. Tocmai însă pentru aceasta, teoria neamestecului absolut, sau al neamestecului numai cu vagi și blajine îndemnuri de „hai, împăcați-vă“, ar trebui părăsită de toți aceia, cari au ambiția de a voi să pătrundă în litigii ce nu sunt numai personale, ci interesează chestiuni mai înalte, chestiuni generale.

Este o teorie, sau o părere, cu desăvârșire contrară. Este a acelora cari pretind a da verdicte, sau „soluții“, în orice chestiuni ce privesc politica noastră de aci, fără cercetarea prealabilă a situațiilor sau posibilităților, ci numai așa, prin îndemnul instinctului sau prin presupțiunea omniștiinței... Nici această rea deprindere n'ar trebui urmărită, — lucrul e, de sigur, evident. — Cel mai curios este, că sunt unii cari se iau, la întâmplare, după una sau după alta din aceste linii de conduită... La întâmplare? poate nu tocmai; dar nu vedem oare că, atunci când e vorba de atitudinea noastră față de oamenii politici din România, ni se dau, nu sfaturile, ci îndemnurile, cele mai categorice, spre atitudini absolut opuse? nu vedem că în chestiuni de grea cumpănă și chibzuală pentru noi, suntem consiliați, din partea unor condeie nerăs-

punzătoare, la porniri „cu capu — a mână?“ — iar când e vorba de a se judeca un litigiu a cărui pătrundere îți cere fie nițică cercertare și muncă, fie oarecare sacrificiu de „simpatii“, fie și una și alta, — atunci tot tu, acela care ne învățai să dăm cu „huideo“ fie unuia fie altuia dintre bărbații politici ai României, sau care ne dădeai soluții tranșante în chestii în cari nu te expuneai altfel decât cu statul, — tot tu vii să preconizezi teoria purului, sau cel mult împăciitorului neamestec.

Ca de obicei, calea cea bună este, ea trebuie să fie, la mijloc. Nu îndemnuri interesate sau „soluții“ nerumegate, — dar nici neamestecul acela, care în definitiv poate face o dureroasă impresie asupra celor ce prea ușor pot să-l interpreteze ca neinteresare sau prea puțină interesare, sinceră și aprofundată, față de durerile și sbuciumările noastre.

Noi am mai susținut și altădată, că în ceea ce privește dreptul, celor de dincolo de a se „amesteca“ în afacerile noastre publice de aci, sau al nostru, al celor de aici de a ne amesteca în afacerile de ordine obștească de acolo, nu poate să fie contestat niciodată în chip absolut, ci are să fie condiționat numai de acel tact, pe care îl înțelege și îl urmărește fiecare din cei ce știu întotdeauna despre ce este vorba când „se amestecă“ într'o chestiune sau alta, și sunt conduși numai de înțelegerea solidarității ce trebuie să uniască, spre urmărirea destinului cultural, întreg neamul românesc.

Contele de Gobineau*)

Din „Siluetele“ lui Herbert Eulenberg.

Trad. de dr. Horia Petra-Petrescu

Oricine cunoaște Bruxelles a cercetat, de sigur, odată — căci a doua oră nu te prea duci bucuros înăuntru! — *Museul Wiertz*. Ai să te duci până înaintea porților de odinioară ale orașului, dai de muzeu, pa o mică ridicătură, de unde se văd aleele oable de plop, cari străbat ca niște lineale verzi fostul câmp de luptă dela Belle-Alliance. Acolo a trăit acel pictor și pustnic totodată, care-ți băga frica în oase trăind numai și numai pentru nervi, pentru atelier și pentru nemurire, în timp ce împodobeau cu frescuri gigantice sau ciudate părății înalți ai atelierului său, care avea să ajungă după moartea sa un muzău și o curiozitate a orașului Bruxella.

Aici, în muzeu, ai puțința să vezi pe Polifem, căruia îi sar ormenii, mici de tot, ca niște pureci, printre picioare sau zărești o încăierare de

*) Contele de G. (1816—1882) despre care este vorba aici a scris o operă, care va trebui tradusă în românește. E vorba de: „Renașterea“ (it. *Il Rinascimento*), care a apărut în 1877, („La Renaissance“). Tablouri culturale, monoloage, dialoge și trialoage scrise cu o deosebită finețe psihologică. Astfel cunoaștem „renașterea“, în persoanele lui Savonarola, Cesare Borgia, Iuliu al II-lea, Leo al X-lea și Michelangelo, mai bine decât din zeci de volume de istorie. Actorul Ferdinand Gregori a încercat să reprezinte pe scenă, la „Burgtheater“-ul din Viena, părți din lucrarea, care nu este scrisă pentru scenă. I-a și succes la reprezentațiile date pentru amatorii literari. Poate că s'a tradus ceva din opera aceasta în românește. Eu n'am cunosțință.

Dr. H. P. P.

trupuri gigante, cari nu se răsboiesc pentru alt ceva, decât pentru o idee, pentru trupul mort al lui Napoleon, care îți ațintești ochii lung asupra lui Napoleon, care stă singur-singurel în Iad, strămătorat de jur împrejur de femei și mame înnebunite, cari îi îmbie carnea crudă a copiilor lor, a bărbaților lor căzuți pe câmp de luptă, ducându-i la gură și strigând: „Uite! Ia! Mănâncă mai mult! Îndoa-pă-te!“

Jos, lângă ușa prin care am intrat e pictată o căsărie pentru câini, par'că ar fi în natură; ies afară fricelele de paie, iar dulăul trage din răspuneri de lanț și latră la noi, încât ne înspăimântăm pentru o clipită de realitatea aceasta pictată. Sau te uiți printr'o crepătură mică ca printr'o gaură de cheie și zărești o cetitoare de romane sau o fată tină în floarea vârstei, cum îți surăde și, în nemijlocita ei apropiere, — o sută de ani mai târziu! — vezi scheletul ei, care-ți rânjește.

Contele de Gobineau își trage originea puțințel din generația tantică a acestui original, a acestui pictor Wiertz, „mămuța lui Michelangelo“, cum îl numeau dușmanii săi.

Asemenea lui Wiertz îi plăcea și lui să plămădească în mintea sa coloși și „Timpul renașterei“ îi sta drept model, mut și ca turnat din bronz, cu supra-oamenii săi cumpliți, pentru cele mai frumoase plămuiuri poetice al *fresco*. Ca Wiertz, a fost și el numai un *semi-geniu*, ceea-lalta jumătate din el a fost diletantism. Ca semn al faptului acestuia ne servește neliniștea lui: nu s'a mulțumit, ca toți semi-artiștii*), numai cu o ra-

*) Aserțiune riscată! *Leonardo da Vinci*, d. e este o dovadă eclatantă despre contrarul celor spuse de E. — Traducătorul.

mură a artei. A pictat, a sculptat, a scris și a început să povestească verzi și uscate cu toate cele-nouă muze deodată — întocmai ca Wiertz. Caracteristic pentru Gobineau și pentru specia sa este, că nu lucra niciodată la o singură operă, ci avea în acelaș timp trei sau patru în lucrare. Dacă era cuprins de o dispoziție orientală, traducea o poezie eroică persiană, dacă se deștepta cu idei de ale renașterii, continua lucrarea începută, dacă a visat în noaptea trecută marmoră, se apuca de a dimineață de statuiele sale și cioplea la „Pia“ sau la o „Walkür“-ă, sau de s'a sculat din pat, în sfârșit, trez de tot la cap, se apuca de studiile sale de specialitate și călărea pe calul lui de bătaie, pe „teoria rasselor“, în care susținea că întreaga cultura Europei ar fi fost creată de Germani și că întreaga aristocrația, a tuturor popoarelor europene, și-ar trage originea din rassa aceasta blondă.

Acest gând predilect al său, pe care-l nutrea cu mare îngrijire și pentru care a adunat viețuța sa întreagă dovezi, l-a împrietinit mai târziu și cu Richard Wagner, care a descoperit cu bucurie într'ânsul pe unul care îi adeverește ideile.

Gobineau trăia atunci, când l'a găsit Rich. Wagner, în Roma, dedicându-se artei sale, mai bine zis — artelor sale. Fusesse mai înainte ambasador al republicii franceze, până ce a fost dimis cu bruschețe din partea cărmuirii, poate fiindcă reprezentase patria sa prea aristocratic. Până atunci, ca un adevărat nobil francez, care a fost lipsit de patrie prin republică, a trăit fără să se statornicească undeva, din țară în țară: ieri ca atașat în Persia, în anul următor cu plenipotențiat în Fundlanda-nouă și după un nou an ca ambasador în Stockholm. Un simțământ amar de înstrăinare

Poate emiterea acestei păreri, sau teorii, nu va părea unora destul de clară, sau poate vor fi alții cărora le va conveni s'o găsiască prea obscură... Dar o vom mai lămurii, căci de aceea suntem gazetă, ca pe cale de discuție și de reveniri oricât de dese, să clarificăm punctele de vedere pe cari le emitem și le susținem.

Deocamdată, resumăm lucrul astfel: Să se amestece frații noștri din România în treburile noastre publice de aci; să nu ne arunce disprețul neamestecului lor, din prea puțină interesare sau din neglijență neînțelegeră... Dar nici cu celalalt dispreț să nu ne îmbie, — cu disprețul gesturilor ce ar vrea să arate că noi înșine aicea nu am fi în stare să dăm urmările și „soluțiile“ cele mai potrivite chestiunilor cari se ivesc printre noi, și între noi...

Intre aceste două extreme, e loc de „amestec“ destul, pentru aceia cari înțeleg ce și cum are să fie schimbul de idei și de vederi frățesc, ce are să ne uniască într'o interesare comună, de comune interese de neam.

Intâlnire între doi arhiducei-moștenitori.

„Grazer Tagespost“ primește știrea dela corespondentul său din Berlin, că arhiducele-moștenitor austro-ungar A. S. Francisc Ferdinand va avea o întâlnire la St.-Maurice cu arhiducele-moștenitor german.

Partidul poporal contra ministrului Zichi.

Clubul parlamentar al partidului poporal în conferința ținută ieri seară a reprobato atitudinea contelui L. Ziky, ministru al instrucțiunii, în chestia transferării baronului Bărkóczy șeful de secțiune în ministerul instrucțiunii. Partidul a hotărât să înceapă o luptă parlamentară în contra ministrului și să-l silească să demisioneze din postul ce ocupă în liga poporală catolică.

Schimbări în statul major.

De vre-o doi ani — afirmative la dorința arhiducelui moștenitor — reorganizarea statului major și a ministerului de războiu se face în cea mai mare liniște. Cei mai mulți dintre vechii membri ai statului major au fost îndepărtați, iar acei cari au mai rămas, în curând vor fi și ei îndepărtați. Din Viena se anunță,

l-a ținut departe de Franța, pe cât s'a putut mai mult. Ce avea să caute el acolo, unde purta isonul și era în fruntea conducerii un parvenit, care mirosea a ceapă, ca Gambetta și care mânca peștele și cartofii cu cuțitul? „Cuvântul: patrie nu mai însemnează în ziua de astăzi nimic altceva, decât nizașta exclusivă de a-ți câștiga bani“ — din cuvintele acestea ale lui se întrevăd: o durere și un dispreț mare.

Castelul lui moștenit dela strămoși, zidit de ei și locuit de dânsii în decurs de sute de ani, l-a vândut Gobineau unui oarecare domn îmbogățit, Meunier sau Jourdain, și a deslegat astfel și cea din urmă legătură exterioară, care-l mai lega de țara părinților săi. Un servitor credincios, de culoare brună, un sirian, cu numele Honoré, care se pricepea să frigă carnea în frigare și să fearbă cafea turcească, au întovărășit pe contele francez fără de patrie în toate călătoriile sale, dela nord până la sud, împreună cu câteva covoare persiane. Și astfel a și marit Gobineau în streini, într'un pat de oțel, între două trenuri accelerate, pe drum spre Turin, în acelaș oraș, în care și-a dat marele suflet câțiva ani mai târziu Nietzsche.

Din toate operele, cari ni le-a lăsat el, nouă, germanilor, drept moștenire — căci Gobineau are astăzi mai mulți prietini și adepți în Germania, decât la neamul, în limba cărui a scris — e scrierea sa „Renașterea“ („La Renaissance“) cea mai de valoare, și de sigur cea mai frumoasă.

Cei mai mulți, cari ne conduc prin epoca cea mai considerabilă a neamului omenesc, pe care o cunoaștem, ne trag de mână prin lumea aceea cu printr'un muzeu, pe dinaintea tablourilor și pietrilor moarte. Gobineau a făcut să vorbească,

că în luna lui main va demisiona mareșalul campestru Rudolf Langer, locțiitorul șeful statului major. El va fi numit comandant de corp.

Tot în luna maiu va demisiona din statul major și ginerele fostului ministru de războiu Schönaich, mareșalul campestru Przyborski, șeful chestiilor de etapă. El va fi numit comandant de divizie.

Contramandarea camerei? In numărul său de ieri ziarul „Zeit“ scrie următoarele:

„In caz că primului-ministru Khuen nu-i va succede să treacă prin cameră reforma militară, el are intențiunea să contramandeze camera până la toamnă. In timpul acesta va pregăti proiectul reformei electorale și încă la începutul toamnei îl prezintă Camerei, firește cu condițiunea, ca opoziția să voteze reforma militară“.

Inchiderea dietei provinciale din Austria de sus. Liberalilor le-a succedat cu ajutorul obstrucției să impedece activitatea dietei. Astfel guvernul, văzând energia și țaria opoziției, a închis camera cu ordinațiunea din 31 ian.

Partidul lui Kossuth și reforma militară.

Kossuthiștii au ținut mercuri o conferință în care au discutat asupra situației politice.

Se așteaptă mai întâi declarațiile premierului Khuen și apoi vor decide, ce ținută să ia. La caz însă, dacă nu va fi asigurat nici minimul pretenziunilor pe terenul național o schimbare a ținutei de până acum nu se va face.

Un memorandum croat către împăratul și moștenitorul de tron.

Deputatul din parlamentul din Viena dr. Sesardici și fostul deputat în saborul disolvat preotul Zagorac au înaintat cancelariei cabinetului împăratului un memorandum, în care se arată stările de nesuferit în Croația și în care poporul croat cere ajutorul monarhului exprimându-și dorința, ca Croația și Slavonia să fie unite cu Bosnia și Herțegovina, ce este atât în interesul monarhiei cât și a poporului croat. Acest memorandum a fost înaintat și în cancelaria moștenitorului.

Ideea primejduită.

„Pesti Hirlep“ primește din Zagreb următoarele: Miercuri după prânz studenții voiau să țină o adunare la universitate, rectorul însă din oarecare motive — mai mult sau mai puțin patriotice, zicem noi — nu li-a permi-

fără ca să adăga mult dela sine, uriașii aceia în bine și în rău, i-a făcut să vorbească ei înșiși. Tocmai asta este vrednic de admirat la scenele sale: că descrie numai, și nu face judecata nimăru, bunăoară din punctele de vedere ale unuia care s'a născut în secolul al 19-lea, și nu în epoca cinquecento. Face să trăiască și să moară în fața noastră, fără de a aduce un comentariu savant, pe oamenii și supra oamenii timpului acela: spre exemplu pe Savonarola sau pe Cesare Borgia sau pe Iuliu al II-lea, căruia i-a fost hărăzită soarta tragică să ajungă domn peste Roma și peste suflete, abea când a fost moșneag. Ce minunată este scena aceea între papa și Michelangelo, pe care îl ia în apărare, din cauza îndărătniciei lui, un episcop, care era de față, cu cuvintele:

„Să se îndure Sfinția Ta, să aibă milă de acest om. Astfel de muritori au puțină pătrundere și se pricep numai la meseria lor“. „Cum!“ strigă papa, „îndrăznești să te atingi de artistul meu?“ și alungă cu cârja proprie pe episcop afară. Sau scena aceea caracteristică, între Tizian, care îmbătrânește, care apasă cu vicleșugul său și cu puterea tinereții din prejurul său și Aretino, dumnezeescul prototip și model al tuturor pamfletistilor o-brajnici.

Astfel ne dau scenele lui Gobineau un tablou în relief despre „Renaștere“, un tablou atât de ade-vărat cum poate să fie, la urma-urmelor, un tablou și o asemănare, iar cine a străbătut, dus de mână de acest poet, timpul renașterii, ca odinioară Dante condus de Vergil prin Infern, numai o pictură fugitivă, față de clipele acestea trăite.

ținerea adunării. La ora 5 jandarmii pregătiți au atacat pe studenți cu săbiile scoase, răbind pe mulți din ei, dintre cari pe unul de moarte. La acestea o parte a studenției s'a refugiat la cafeneaua din apropiere unde i-au urmărit jandarmeria continuând a-i măcelări. S'au făcut mai multe arestări. Legitimându-se însă arestații au fost puși în libertate. Demonstrațiile s'au repetat pe celelalte străzi ale orașului. Studenții s'a alăturat și o mare parte din public. S'au auzit strigătele: Jos cu școlile maghiare! Jos Ungaria! Piară banul! Liniștea s'a putut restabili abia noaptea târziu. Partidele opoziționale nu găsesc de binevenită demonstrația studenților, fiindcă prin aceasta guvernul și-ar putea motiva orice fel de măsuri ce ar avea să ia în Croația.

Darul de Anul nou al „Pop. Român“

Prin lista de subscripție ce am deschis, nizuim să împărțim, câteva abonamente gratuite la „Poporul Român“ organul poporal al partidului național român, prin regiunile amenințate de întuneric și maghiarizare: Maramureșul, Bihorul, Sătmărușul, Săcuimea ș. a.

Facem apel tuturor inimilor generoase românești din aceste hotare și de ori unde ar ajunge glasul nostru să împlinescă aceea ce pot din nădejdele noastre. Li îndemnăm la una din faptele cele mai frumoase și mai mănuitoare. In acest pământ și în asemenea împrejurări 4 coroane vor putea aduce roade neprețuite.

Vom împărți aceste abonamente în primul rând în satele, unde nu intră nici o gazetă pentru popor și la știutori de carte absolut săraci — și o vom face la cererea a cel puțin doi intelectuali ai satului — de preferință preotul și învățătorul.

Nu ne îndoim, că se vor găsi în sânul întregului neam românesc inimi generoase, cari să răspundă la chemarea noastră.

Costul unui abonament pe un an la „Poporul Român“ este de 4 coroane.

Orice sumă rugăm a se trimite pe adresa Administr. ziarului „Românul“, Arad str. Zrinyi nr. 1/a, — cu mențiunea „pentru darul de Anul nou al „Poporului Român“.

Transport: 729 abonamente, 2893 cor.

Au mai dăruit următorii:

201. Dr. Aurel Grozda 25 abonamente 100 coroane.
202. Liga culturală, secția București 100 abon. 400 cor.
203. D. Ioan Bogoeviciu, Teregova, 1 abon. 4 cor.
204. D. Gheorghe Tătucu, Iablanita, 2 abon. 8 cor.
205. D. Aurel Spătan, Sacul, 1 abonament 4 coroane.
206. D. Ioan Popovici, Iaz, 2 abonamente 8 coroane.
207. D. Martin Vernichescu, Vărciorova, 1 ab. 4 cor.
208. D. Ioan Șușoiu, Caransebeș, 1 abonament 4 cor.
209. „Sebeșana“, inst. de credit și econ., Caransebeș. 5 abon. 20 cor.
210. D. dr. Augustin Pinteș, avocat, Crasna, 3 abon. 12 cor., în loc de anunț de căsătorie cu Eugenia dr. Pinteș, născută Schill.
211. „Composesoratul foștilor iobagi“ din Bucova, com. Hunedoarei 5 ab. 20 cor.
212. „Un necunoscut“ 2 ab. 8 cor.
213. Dr. Mihail Mărcuș, avocat Giula, 5 ab. 20 cor.

Total: 884 abonamente, 3523 cor.

„Götterdaemmerung“ sau „Crepusulul nulițărilor mocnite“

Cu alte cuvinte ritmul frazelor late

Acela care a citit articolul „Crepusulul nulițărilor mocnite“ din broșura „Tisza, Mangra și „Tribuna“ a dlui dr. Vaida, alcătuit din pasagii răsunătoare culese din diferite articole de „îndrumare“ ale primenitorilor și prin care se dovedește, în chip atât de plastic, cum se poate alcătui un articol care cu ritmul frazelor lui cadentate să gădile în mod foarte plăcut urechea, care să pară chiar că spune foarte mult, dar care în realitate să fie cu totul steril de idei, are în „Tribuna“ de ieri o confirmare clasică a experienței dlui dr. Vaida.

Este articolul „Götterdämmerung“. Rugăm, pe cititorii noștri să facă sacrificiul de a citi acest articol, vor vedea triumful frazeologiei sterile de idei în toată plenitudinea lui.

„Götterdämmerung“. Este aci, mă rog vorba de căderea zeilor, adică de căderea, inevitabilă a actualilor conducători ai partidului național din Ungaria și Transilvania spre a fi înlocuiți prin „primeniți“. Pentru aceasta este necesar să se dovedească că actualele persoane nu corespund situației. Tip-eminamente refractar realității, precum se dovedește din frazeologia sa, autorul acestui articol în conformitate cu necesitatea fundamentală a intelectului său, în loc de a proceda dela analiza realității, începe ași croi împrejurări închipuite pe care apoi cu tonul său sentențios să le afirme *de sus* ca adevăruri indiscutabile și să ajungă astfel la condamnarea definitivă a „zeilor...“

Iată naiva sa argumentare...

Oamenii cari conduc partidul sunt crescuți în epoca pasivismului molău, deci nu pot face decât un activism de formă. Cu pasiviști nu se poate face activism. Ei sunt condamnați a ținea numai discursuri patriotice și atât.

Dar activismul a adus un contingent foarte mare de tineri la suprafață... Aceștia nu au fost crescuți sub influența pasivismului mălăeț.

Ce tacem cu ei?

Sfărâmatul de zei răspunde fără nici o încurcătură: Tinerii aceștia s'au infectat.

Printr'o minune cerească, au scăpat numai d. Bocu, și autorul articolului, care pare a fi cam de aceeaș vârstă cu mulți dintre tinerii infectați și alți câțiva tovarăși. În ei stă speranțele națiunii. Cum s'a produs această catastrofală infecție care ca la comandă a oferit un rol atât de frumos primenitorilor?

Foarte ușor. Aci vă rog să ascultați căci sfărâmatul de zei al „Tribunei“ atinge culmea umorului sub cea mai magistrală „grandiloquentă“:

În somnul de moarte al pasivității, se știe, în rindurile noastre s'a produs o nepăsare păcătoasă față de partidul nostru național.

Această nepăsare generală a dat frânele conducerii în mâinile câtorva oameni. Acești puțini erau singurii „reprezentanți ai națiunii“. Acești puțini au avut darul, ori mai bine zis norocul, să fie deadreptul zeificați în gazete pentru alipirea lor către programul național și pentru așa zisa luptă națională a lor.

Ce a rezultat însă de aici? Când s'a declarat „activitatea“ idolii noștri s'au așezat

fără nici o întrebare în jilțurile de conducători. Ei, zeii națiunii. Cine ar fi îndrăznit să le conteste dreptul acesta? Aveau ei convingerea că numai ei sunt chemați și capabili să conducă destinele neamului, plus codița tinerilor care le-a dat această situație nouă, incomparabil mai bună decât cea „pasivistă“.

Dar cui voi ai tu, stimabile sfărâmatul de zei, să se dea conducerea. Nu cumva trebuia să fie chemat vreunul din cine știe ce cafenea a Bucureștilor să-l puie în fruntea partidului?

Cum vrei tu să existe și alții, care să aibă convingerea, că pot să conducă destinele neamului, dacă aceia s'au ținut de parte de programul național.

Căci doar această convingere nu se capătă stând în jilțul trândăviei, ci se capătă prin muncă. Este doar elementar lucru că până nu faci *dovada prin fapte*, poți tu să ai cea mai mare idee despre tine, celalalt nu vine să-și puie interesele lui în mâna ta...

Dela acești „bătrâni“, așadar, despre care sfărâmatul de zei al „Tribunii“ se miră cum au ajuns în fruntea partidului s'au molipsit și „codița“ aceia de tineri.

Cum s'au molipsit acești tineri scăpând dintre ei, numai d. Bocu et Cie și în ce fel dintre bătrâni au putut scăpa iarăș numai d-nii Oncu, Ciorogariu et Cie, este un mister pe care, lăsăm în sarcina cititorilor să-l lămurească, dacă pot.

Noi renunțăm a ispiți secretele zeilor.

Voim însă să ne oprim un moment asupra teoriei, că actuala generație, actualii „zei“ s'au moleșit din cauză că au fost crescuți sub influența pasivismului molău.

Ei ce ziceți?

Dar cei cari au făcut pasivismul molău sub ce influență au fost crescuți? Strașnic psiholog, strașnic sociolog.

După dânsul oamenii crescuți în a doua jumătate a secolului al 18-lea, acest secol atât de fin, de molatic, de ușuratec, nu trebuiau să facă revoluția franceză și oamenii crescuți sub epoca de extraordinară epopee a lui Napoleon I, trebuiau să fie nu o generație de romantici sentimentali cum au fost ci o generație de războinici tot așa de îndrăciți dacă nu și mai mult ca și generația războaielor napoleoniene.

Dar să trecem peste toată această discuție să ne închipuim că acești blestemați zei, unii bătrâni, alții tineri dar — cu excepțiunea d-lui S. Bocu, a autorului și a altor câțiva — molipsiți de senilitate, sunt într'adevăr meniți peirei și că alții au să le ia locul.

Dacă sfărâmatul de zei ar fi afirmat victoria acestora alți numai așa ca o protecție platonice, nu am fi avut nimica de zis căci profetiile făcute din mila celui de de sus nu se discută.

Dar d-sa voește să ne dovedească rațional această victorie. Tinerii vor învinge pentru că știu ce vor, au o grămadă de idei la dispoziție. În baza acestor idei vor învinge, *in hoc signo vinces*. Care sunt aceste idei?

Să le înșirăm după d. autor a lui Götterdämmerung așa cum d-sa le s pune numerotându-le spre o mai bună conser-

vare în folosul generațiilor viitoare. E un păcat să se pearză.

Vorbind de bătrâni d-sa zice:

„personagii, uneori foarte simpatice, dar lipsite cu desăvârșire de o *înțelegere superioară a rostului politice*“.

Deci 1-a idee: Ei tinerii vor avea o *înțelegere superioară a rostului politice*.

Vorbind iarăș despre bătrâni autorul se întreabă:

„Puteau niște oameni cu o astfel de mentalitate, chiar și pe lângă cea mai mare bunăvoință, să satisfacă așteptărilor mulțimii noastre? Evident că nu“.

A 2-a idee: Ei vor satisfice așteptărilor mulțimii noastre.

Mai departe adresându-se unui tânăr pe care sub formă de ironie îl sfătuește să nu-și capete ura bătrânilor zice:

„Ce-ți pasă de munca colectivă a unui neam întreg care trebuie dezvoltată, ce-ți pasă de progresul luptelor noastre politice care trebuie să se înfăptuiască, chiar și pe urmele progresului dușmanilor noștri“.

Deci a 3-a idee: Munca colectivă a unui neam *trebuie dezvoltată*. „Trebuie“ subliniat.

Progresul luptelor noastre politice trebuie să se înfăptuiască etc.

*

Până aci a trebuit să puricăm cu mare grije articolul spre a desprinde acestei trei idei, trei perle, mai mult ghicindu-le ca să zicem așa, de oarece autorul stilist de forță nu voiește să ne ofere mărgăritarele gândirii sale în chip direct, ci ne supune, cum vedeți, la multă caznă...

Dar iată în sfârșit și un pasaj rezumativ în care autorul, contrar obiceiului său, binevoiește să ne expue toată concepția superioară a generației tinere sfărâmatul de zei.

Aveți în acest articol un exemplu tipic de toată proza oțelită care de atâta timp se revarsă cu nemiluita asupra națiunii cerând în numele ei primenirea ideilor prin primenirea persoanelor.

„Vremurile s'au schimbat însă. O generație tânără și entuziastă, care își înțelege *perfect menirea ei* și nu se lasă intimidată de nici un fel de pervertire, o generație care nu-și face un merit din datoria ei față de neam care *nu concepe politica în chipul unei serii nesfârșite de toasturi și discursuri sarbede*, o generație prea puțin romantică dar *cu atât mai trează în judecățile ei, pregătește un jalinic dar necesar și folositor Götterdaemmerung*. Era și vremea de altfel. Astăzi când toate popoarele dezvoltă *sforțări uriașe pentru a se consolida cât mai mult, când luptele naționale sunt mai aprige și mai primejdioase, noi nu ne putem pierde vremea cu tămăierea unor oameni*. Ei au trebuit și trebuie să apună cu ultimul rest al generației lor. *Și să nu fim sentimentali. Operația aceasta umblă cu multe dureri, este însă nesfârșit de așteptată*. Glasul vremii o cere și generația noastră tânără o va îndeplini cu rizicul de a suferi orice. Motivul repeziunii, am putea zice violenței cu care lucrează, se explică foarte ușor: economia de timp și mânia zeilor cari na vreau să creadă în apropiatul lor apus.

Deci, să nu ne întristăm. Vor muri zeii, dar ne rămâne un idol căruia să ne închinăm, acesta va fi *munca națională colectivă, organizată și regeneratoare*“.

Iubiți cetitori, citiți mai cu atenție aceste șire pline de pathos citițiile, căci aveți secretul însuși al psihologiei primenitorilor. Ele vă vor spune, cum acești nenorociți se înșală pe sine și cum înșală și publicul;

ele vă pot arăta ravagiile prozei late într'un mediu semicult.

Nici o caracterizare precisă a activității generației, a cărei desființare se pregătește, nici o expunere lămurită a concepției și a metodei noi de luptă a generației sfărâmatoare de zei.

„O generație tânără, care-și înțelege perfect menirea ei“ dar cum și-o înțelege dânsa și cum nuputea să și-o înțeleagă generația cea veche, nu spune.

„O generație, care nu concepe politica în chipul unei serii nesfârșite de toasturi și discursuri sarbede“, dar cum o concepe nu spune. Ș. a. m. d.

„Vor muri zeii, dar ne va rămânea un idol căruia să ne închinăm, acesta va fi munca națională colectivă, organizată și regeneratoare“.

Foarte bine.

Dar cum, prin ce metodă, prin ce mister vor ajunge oțeliții sfărâmători de „zei“ la această muncă națională colectivă (?!) organizată și regeneratoare, iată ce dorim să știm de atâta vreme și nu ni se spune.

Dacă ne-ar spune, nu ar fi nevoie de atâta cerneală și de atâta infamie și de atâta sforăială „neromantică“, și nici de cruda încercare de a sfărma prin calomnie pe zei, căci ei singuri ar vedea că rândul lor a trecut și s'ar duce. Nu.

Dar ei „primenitorii“ știu ce știu și tocmai acest mister al modului cum au să ajungă la acest paradis pe care ni-l promet: munca națională colectivă (ce o fi și asta? n'o fi vre-o escapadă stilistică de cititor regulat ale vre-unei foi socialiste internaționale?) organizată regeneratoare, nu ne spun.

Pacea amenințată? La banchetul, care a avut loc în sala senatului din Hamburg, cu prilejul aniversării nașterii împăratului, primarul Boehmer a ținut o importantă cuvântare spunând următoarele:

„In a doua jumătate a anului trecut națiunea a fost mai puternic agitată chiar decât în zilele războiului franco-german din 1871, și în nici o altă epocă persoana împăratului n'a fost de o mai mare însemnătate pentru imperiu ca atunci. De împărat atârnă menținerea păcii, și pacea a și fost menținută. Pentru aceasta suntem recunoscători împăratului.“

„S'au repetat cazuri cari împingeau mereu situația politică în spre războiu; totuși împăratul și-a păstrat calmul și stoicismul său atunci când s'au îndreptat împotriva-i atacuri fățișe și ascunse.“

„Noi trebuie deci să urmărim desfășurarea mai departe a evenimentelor cari împing la războiu, și să așteptăm în liniște, întărind armata și marina. Căci se poate ca războiul să izbucnească totuși dacă vor fi în joc onoarea națională sau interese economice vitale.“

„Situația noastră politică și economică preponderentă trebuie să fie păstrată cu orice preț.“

„Pacea nu e, în orice împrejurări, cel mai înalt bun. Aceasta e convingerea noastră a tuturor și a împăratului. Și astfel ne vom menține și pe viitor tari pe apă și pe uscat“.

Apropierea greco-bulgară. Cu prilejul vizitei din 13 ianuarie, ministrul Bulgariei a remis patriarhului egumenic o invitațiune a regelui Bul-

gariei de a participa la serbările date pentru majoratul principelui Boris. Ministrul a exprimat dorința Bulgariei de a îndepărta schisma și de a recunoaște pe patriarh ca șef al bisericii bulgare.

Ziarele grecești spun că ministrul Bulgariei ar fi vorbit și de buna dispozițiune a Bulgariei pentru a restitui bisericile și școlile grecești confiscate comunelor grecești din Bulgaria și de a consimți la numirea unui episcop grec pentru toată Bulgaria.

Sofia, 16 ianuarie. Agenția bulgară spune că vizitele schimbate între ministrul Bulgariei la Constantinopol d. Sarafoff și patriarhul egumenic, nu aveau decât un caracter de pură curtenie. D. Sarafoff avea drept singură misiune să mulțumească patriarhului în numele regelui Ferdinand pentru primirea cordială făcută principilor Boris și Ciril de patriarh cu prilejul vizitei, ce principii i-au făcut-o.

Germania. Raportul numeric al partidelor în Reichstagul german ar fi acesta:

Centru 93 (a pierdut 10 mandate).
Conservativi 43 (au pierdut 14 mandate).
Conservativi liberali 14 (au pierdut 11 mandate).
Socialiști 110 (au câștigat 57 mandate).
Naționali liberali 45 (au pierdut 4 mandate).
Radicali 41 (au pierdut 7 mandate).
Poloni 18 (au pierdut 2 mandate).
Antisemiți 13 (au pierdut 7 mandate).
Abaciani 5.
Lotaringieni 2.
Guelfi 5.
Danezi 1.
Țărani 4.
Independenți de partide 3.
Total: 397.

Blocul numai cu ajutorul unei părți din naționali liberali și al partidelor mai mici va putea avea majoritate, și aceea încă destul de subredă. Se confirmă știrea că împăratul Wilhelm II al Germaniei va veni în mai la Viena, însoțit de Kiderlen-Wächter.

Situația politică în Turcia. Grecii, bulgarii, armenii și albanezii au început un schimb de păreri cu comitetul „Uniune și Progres“ cu privire la alegeri. Încercarea făcută de greci de a se înțelege cu bulgarii, a rămas fără rezultat. Profesorul Halil și Halid-bey, cari până acum duceau o campanie violentă împotriva comitetului „Uniune și Progres“, s'au împăcat acum cu acesta.

Exarhatul bulgar face mari eforturi pentru a împiedeca crearea bandelor bulgare.

Exarhatul a trimis mitropolitului din Macedonia indicațiuni în sensul ca el să nu dea nici un prilej ca populațiunea bulgară să ia parte la agitație.

Negocierile Franco-Spaniolo. În cercurile informativ din Paris se afirmă că negocierile franco-spaniolo vor intra curând într'un stadiu favorabil. Această întorsătură e atribuită intervenției diplomației engleze.

Conflictul ruso-american. Din Petersburg vină știrea, că naționaliștii au depus în Dumă o propunere cerând să nu se admită, ca evreii din Statele-Unite să vină în Rusia și să se sporească tariful vamal și câteva drepturi speciale pentru mărfurile vaselor venind din Statele-Unite.

Linia telefonică Viena-București. Din Cernăuți vine știrea, că ministerul de comerț austriac a introdus în Bugetul provinciei Bucovina, din creditul pentru telefon, o sumă de 900 mii coroane care va servi la construirea unei a doua linii telefonice, care va merge de-o parte până la Lemberg, iar de cealaltă parte până la granița României.

Pe la mijlocul lui august va fi probabil terminată legătura telefonică directă între Viena și București.

ANUNȚURI
se primesc cu prețuri moderate la administrația ziarului „Românul“.

Scrisoare din Viena

— 30 ianuarie.

Zile critice.

Luna d'întâi a anului nou să sfârșească cu presemnele crizei. Criza din oficiul nostru de externe a ajuns la culme și repășirea contelui Aehrenthal nu se mai poate trage la îndoială, deși s'a aflat o formă, prin care demisia iminentă a ministrului de externe se prezintă ca o urmare a stării sale sanitare, grele. În toate cercurile informativ se consideră ca ceva de tot sigur, că contele Aehrenthal nu se mai poate întoarce din concediul său. Că contele Aehrenthal este grav bolnav nime nu neagă. Morbul lui însă nu datează din timpul mai recent, dar buletinelor li s'a dat o importanță mai serioasă, numai când nu s'a mai putut trage la îndoială, că ministrul să se mai poată susține în poziția sa. S'a lăsat vestea, că împăratul ar fi acela, care voiește, ca Aehrenthal absolut să nu se depărteze din postul său, pentru că el în personalitatea ministrului de externe a văzut oarecum întruparea politicii de pace, și menținerea acesteia este ținta cea mai înaltă a bătrânului Monarh.

Prin aceea, că voesc a produce impresia, ca și când deciderea asupra războiului sau păcii de acolo ar depinde, că oare contele Aehrenthal rămâne sau nu ministru, vreau să fie puși într'o lumină slabă aceia, cari din bune motive sunt contrari politicii lui Aehrenthal, și pe cari voiesc a-i susținea că sunt dușmanii păcii și ațățătorii războiului. Un astfel de demers este deadreptul ridicol, căci nimenui nu-i trece prin minte, să pună în joc bunul scump al păcii. Asemenea și fostul șef al statului major, baronul Conrad de Hötendorf, — care din cauza conflictului cu contele Aehrenthal a fost silit să se departe din postul său, — n'a voit să mâne țara într'un război, ci a făcut atent numai la pericolele cari amenință, și a admoniat neîntrerupt, ca să nu se neglijeze nimic, pentru a fi pregătit contra lor. Contele Aehrenthal însă a închis ochii la toate arătările periculoase, cari doar nici lui n'au putut rămâne ascunse.

Despre audiența contelui Khuen-Héderváry la monarhul, care a durat două ore, anumite ziare scriu adevărate povești. Din rapoartele, cari conțin cele mai aventuroase detalii, reiasă fără îndoială, că cercurile competente din Viena și-au pierdut răbdarea, de a mai privi în liniște cursul întâmplărilor în Ungaria și pretind o hotărâre.

Dacă ar fi după ministru președintele ungar opoziției i s'ar da libertate încă multe luni, pentru de a obstrua contra reformelor militare. De aceea este incorect, dacă dintre ziarele vieneze acele, cari totdeauna poartă interesul maghiarilor mai zelos decât al Austriei, ne înfățișează lucrurile, cașicând grăbirea unei hotărâri în parlamentul ungar se poate readuce la energia deodată deșteptată a contelui Khuen.

Acesta acum văzându-se silit de a se pune pe punctul de vedere „aut-aut“, o face aceasta sub apăsarea cercurilor vieneze. Tot atât de incorect este, când se afirmă, ca ministru președintele ungar a respins strict pacea cumpărată cu acordarea concesiunilor naționale și constituționale în chestia armatei.

Contele Khuen siplaminte de aceea nu poate face opoziției nici o concesiune, pentru că n'ar fi în stare să mijlocească împlinirea promisiunilor în Viena.

Austriacus.

Cel mai frumos cadou la orice ocazii pentru casele intelectualilor noștri dela orașe și sate. Sub titlul **Din cele trecute vremi**, însemnări despre începuturile graiului culturii și literaturii neamului românesc a apărut o foarte frumoasă carte de d. Virgil Onițiu, cunoscutul scriitor și director al liceului din Brașov.

Această carte scrisă pe înțelesul tuturor, tipărită în tipografia românească „Concordia“ din Arad, — este o podoabă pentru orice bibliotecă și pe orice masă de salon. Prețul 2 coroane plus 20 bani porto poștal; pentru România 2 lei 50 bani. De vânzare la „Librăria diecezană din Arad, strada Deák-Ferencz, nr. 33.“

Pentru d. Sever Bocu

In numărul de joi 19 ianuarie (1 febr.) al „Tribunei“ d. Sever Bocu a declarat, că „se duce la proces“ împotriva „ziarului autorizat“. Nu primise deci juriul, ce i-l oferira „Românul“ în chestia acuzelor, ce i s'au adus. Tot atunci d. S. Bocu declara: „La inzultele „Românului“ de azi înainte nu voi mai răspunde“.

Cu toate acestea d. Sever Bocu în numărul de azi al „Tribunei“ dă din nou o declarație, în care „nădăjduiește“, că eu îi voi trimite martori, pentru că d-sa „și-a luat ieri satisfacție“ insultându-mă pe stradă. Totodată acuză d. Bocu revine asupra celor „13 puncte“ și declară, că ar primi „juriul“.

După ce d. S. Bocu a dat „cele 13 puncte“ în judecată, nu mai are rost juriul, afacerea se va limpezi la tribunal ori la curtea cu jurați, unde-i va fi locul, iar încât privește satisfacția, ce și-a luat d. Bocu ieri insultându-mă pe mine pe stradă cu revolverul în mână, cum se zice, cu asemenea am arătat cazul la forurile competente judecătorești și nu-i trimit d-lui Sever Bocu martori. Felul inzultelor, de cari am eu parte dela domnul director politic Sever Bocu și dela d. redactor Iosif Sceopul, numai la poliție ori la tribunale se poate termina.

Arad, 2 februarie n. 1912.

V. Goldiș.

Scrisoare din Berlin

Sărbătorirea lui Friedrich cel Mare la Berlin și Potsdam.

Cerul sinistru, plumburiu, ce apăsa asupra Berlinului ca un capac greu, aproape insuportabil imprima deja de dimineată acestei sărbători mărețe, un caracter sumbru. Poate că era să fie chiar în detrimentul bunei dispoziții, ce nu-i permis să lipsească la astfel de ocazii. Se înțelege că faptul ăsta nu împiedică pe oamenii oficioși să pună surtucele și uniforme de gală, iar drapelurile să fâlfâie umezite, ca niște marama ude de lacrimi, în bătaia vântului. Afară de ofițerii galonați, cari treceau spre ministerul de război, se vedea cam puțină mișcare pe strade. Numai istorica *via triumphalis*, a Hohenzollern-ilor, așa numita *die Linden*, se afla în toată strălucirea pompoasă a unei sărbători, adumbrită de drapeluri, de steaguri. Cele trei ambasade mari de aici, adică Franța, Anglia și Rusia, oficios n'au luat parte la serbarea casei domnitoare prusiace și a poporului prusiac totdeodată și astfel la palatele lor n'au fost arborate steagurile obicinuite. Dimpotrivă însă toate hotelurile erau splendid decorate, iar mai presus de toate atențiunea și interesul general era concentrat asupra statuiei marelui rege. Dela distanță considerabilă străluciau cele patru colonade proprii, prin ceața deasă, ridicate în cele patru unghiuri ale monumentului, învelite în cetină proaspătă de brad, adusă dela Harz și acoperite la vârf de coroana regească aurie. Tot cu cetină de brad era acoperit și locul despărțit prin grilaj de fier al monumentului, iar patru grenadieri din regimentul Impăratului-Alexandru învestmântați în istoricul costum de otel, țineau straje. La picioarele statuiei, florile și coroanele formau un adevărat altar parfumat, pe petalele căruia se aduceau ofrandă: nobile sentimente patriotice.

În mijloc, prindea loc marea cunună de laur a împăratului actual, cu două rubane albe. Pe una se afla scrisă următoarea scurtă inscripție dar plină de înțeles: „marelui străbun“, iar pe cealaltă: „puterea statelor se sprijinește pe oameni mari, cari se nasc la timp potrivit“. Lângă această cunună imperială prindeau apoi loc toate celelalte daruri, cari se aduceau în chip de prins marelui rege, de acele regimente mai cu seamă, a căror începuturi se reduc până în vremurile lui Friedrich al II-lea și cari s'au luptat sub comanda lui. Sunt reprezentate toate genurile de armată: vânători, husari, dragoni și mai cu seamă curasieri și artileria și în fine bătrânele regimente pedestre de gardă și de linie, cari

formează tulpina armatei prusiace în special și a celei germane în general. E firesc, că în această mare de armată, au fost demn și bine reprezentate și celelalte corporațiuni și societăți diferite. Toate pantlicile, erau de culoarea diferitelor trupe, — un semn și o dovadă, că amintirea lui Friedrich, nu se va putea șterge nici odată din inima armatei.

Partea cea mai însemnată a sărbătorii însă a avut loc la Potsdam. Aici, pe lângă clădirile publice, au arborat drapelurile și cele private. Străjile și garda au defilat în costume de gală. La multe ferestre se putea observa tabloul regelui, încadrat cu flori. De altfel festivitățile au decurs precum urmează: serviciul divin, la care avea să ia parte împăratul dimpreună cu întreaga oaste, s'a ținut la biserica garnizoanei din Potsdam, unde odihnesc oșămintele marelui rege. Afară de casa domnitoare, la serviciul divin au mai luat parte trupele din Potsdam, cari au fost create de Friedrich cel Mare sau cari s'au dezvoltat din garda sa. Trupele intrară maiestros în biserică, în ținută de gală, cu căciulele istorice de grenadieri pe cap, cu cuirase negre și cu mantalele pentru festivități. La 10 ore, sosi din Berlin părechea imperială dimpreună cu principesa Victoria Luisa. Aici așteptau deja ceilalți membri ai familiei imperiale în mare ținută de gală. Mai era de față cancelarul, apoi aproape toți generalii din Rusia cu foarte puține excepții, cele mai marcante persoane politice și cei dintâi funcționari ai statului. După ce împăratul dimpreună cu prinții, luă loc în loja ofițerilor din fața amvonului, și după ce împărăteasa dimpreună cu principele se așezară în loja de jos, se începu serviciul divin, cu un puternic și impozant coral potrivit pentru situație. După ce se săvârși liturgia, urmă predica festivă ce o rosti dr. *Völting*, preotul militar, al cărei text luat din profetul *Isaia* cap. 44 vers II: „și chiar de s'ar aduna cu toții la un loc, totuși trebuie să se teamă și să se rușineze“, l-a ales chiar majestatea sa împăratul.

Predicatorul a spus între altele următoarele: maiestatea sa regele și împăratul ne-a adunat la o festivitate patriotică. Ea este dedicată lui Friedrich cel Mare, care s'a născut acum 200 de ani. La ori și ce loc, unde bat azi inimi de prusieni încă, se pomenește amintirea lui, cu entuziasm. Această biserică însă, care este ținta peregrinării multor patrioți, ce vin să aducă omagiul lor în fața scriului său, este altarul ales, al marelui rege și meritelor sale neperitoare, în care patria vrea să mulțumească lui Dumnezeu. Plin de pietate v'a chemat pe voi la acest loc, împăratul nostru: trupe, cari, sau au fost create de marele rege sau, cari s'au dezvoltat din garda sa. După asta, împăratul nostru va depune o cunună pe sicriul lui Friedrich „dedicată marelui străbun“. Noi însă cu toții vom înpleți în suflete o cunună de lauri în jurul frunții marelui rege și vom binecuvânta amintirea lui. Textul sfintei Scripturi, pe care maiestatea sa l-a ales, caracterizează starea politică în care se afla Friedrich, îndată după urcarea sa pe tron. Căci literal: „chiar de s'ar aduna cu toții la un loc“, — o lume întreagă de arme se ridică împotriva lui. Imaginați-vă, prietenilor, în fața voastră un moment al marelui rege sau priviți chipul lui! Ochiul său — mare și limpede, nu vă ține încântat? E un ochi care nu perde nimica din vedere! Iar aceia ce oțelește ochiul regelui este simțul de datorie, totdeauna propriu neamului Hohenzollern-ilor, și cu deosebire încorporat în persoana lui Friedrich cel mare. Intreg timpul său de domnie, care cuprinde aproape o jumătate de secol, mărturisște cum, fără de cruțare a persoanei sale, se lupta și ducea la îndeplinire marelui rege, aceia ce-o recunoștea de-o datorință.

Nu e mirare, că în curând întreaga administrație a statului, inspiră același aer a spiritului de datorie. Și-apoi neobosit și curajos, se pune mâna pe lucru! Asta e a doua calitate! Noi cunoaștem bine zilele eroice ale lui Friedrich cel Mare. Noi cunoaștem războaiele cari le-a purtat, biruințele cari le-a câștigat. Ele erau să fie pentru gloria și onoarea veșnică a patriei. Cu adevărat a fost un erou, în cel mai curat înțeles al cuvântului! Căci aceea ce ne mișcă pe noi în sfera admirației, nu e numai mărimea faptelor sale, ci și mărimea personalității sale. Slavă Domnului, istoria patriei noastre poate povesti pe multe pagini, cum bărbați prusiani și nemți în manta regească și în serviciul împăratului, au privit neînfricați în fața morții pe săngeroase câmpuri de luptă, schimbându-și viciu în ideea, că sau de mor sau de trăiesc, e tot una, dacă patria avea posibilitatea să înflorească și mai departe peste praful meu. Frie-

dric cel Mare, credea în viitorul Prusiei. Țara sa, îi este purtătoarea unei idei mărețe. Prusia să devină o putere mare, cea dintâiu în imperiul german. Iar acestei idei, Friedrich cel mare îi dă un trup, o formă! S'a spus despre marele rege, că el ar fi fost mare, fără ca să creadă în Dumnezeu. Judecata aceasta este nedreaptă, este pripită. Friedrich cel mare a viețuit într-o epocă demonică. Un duh satanic bate cătră el din țări străine și de suflarea lui otrăvită n'a putut rămânea neatins nici sufletul regelui. Creștinismul timpurilor sale îl întâmpina pe deoparte despiritualizat, refugiat în forme goale, iar pe de altă parte degenerat în felurite superstiții.

Nu-i nici o minune, dacă regele se luptă împotriva acestui degenerat tablou al creștinismului. Cu un aparat critic foarte ager, el combate opera unui hulitor de Dumnezeu, străduindu-se neîncetat după măsura cunoștinții sale, să apere creștinismul. Friedrich cel mare, credea, în Prusia și 'n viitorul ei și astfel în acela, care conduce destinul și viitorul popoarelor: în Dumnezeu! Să învățăm și în punctul acesta ceva dela el! Căci aceea ce lipsește zilelor noastre este tocmai lipsa de încredere în viitorul poporului și patriei noastre. Suntem bolnavi de neîncredere în puterile noastre, și asta ne împiedică de a fi veseli față de patria noastră. Străinătatea privește lucrul acesta dimpotrivă cu totul altfel și tocmai în pizma aceea, care urmărește ea faptele și gândirile noastre, se află un argument zdrobitor al puterii și mărimii noastre! Încrederea în Dumnezeu este totdeodată și arma și și biruința! „Puterea statelor se sprijinește pe oamenii mari, cari li sunt născuți la timp potrivit“. Impregnați în memorie aceste cuvinte, cari le-a scris Majestatea Sa Impăratul pe coroana ce a depus-o pe statuia lui Friedrich cel mare din Berlin. Ele măresc încrederea în Dumnezeu. Căci Dumnezeu nu ni-a lipsit pe noi nici odată de astfel de oameni mari și adevărați. El nu va lăsa, să fim pradă rușinei. Una, se înțelege că nu trebuie s'o uităm în nici un chip: să ne înșurim cu toții în jurul tronului regelui nostru în credință, care nu se elatină, în statornicia care nu încetăază, în curajul jertfei, căruia nimic nu-i cade prea greu. Și cât timp armata noastră, dela cel mai superior comandant, până la cel mai de jos soldat, trăește în această încredere, și cât timp vor lucra chiar cu toții împreună, totuși, ea trebuie să se teamă și să se rușineze. Atâta timp Prusia va fi mare.

După cântarea obișnuitelor cântări și rugăciuni istorice, cari nu puteau să te lase nepăsător, festivitatea se încheie. Acum regele și împăratul pășeste la depunerea coroanei, în cavoul ce se afla zidit sub amvon: o cunună de laur aurită cu două pantlicii dintre cari pe una se afla scris: „marelui străbun“, iar pe cealaltă: „pro gloria et patria! Wilhelm II R. 24 ianuarie 1912“. Insuș împăratul e dus în persoană și a depus coroană, îngenușchind în fața sicriului și rostind o scurtă rugăciune. Au mai depus coroane corpul ofițerilor, apoi celelalte corporații și societăți, ce se aflau reprezentate aici. Acum a urmat parada și defilarea în fața bisericii, executată cu vestita precizie și ordine germană. Totodată s'a deschis la Potsdam și expoziția jubilară, care cuprinde lucruri referitoare la viața și faptele lui Friedrich cel Mare.

Coresp.

In atențiunea preoților și învățătorilor. Fiind încă de împărțit vre-o 300 din abonamentele darului nostru de anul nou pentru „Poporul Român“ rugăm stăruitor pe d-nii preoți și învățători din ținuturile Maramureș, Bihor, Săcuimea și Sătmarul să binevoiască a ne trimite adrese de ale sătenilor doritori de citit românesc și lipsit de mijloace.

În primul rând dorim să se aibă în vedere satele bântuite de maghiarizare și lipsite de școală românească. *Nădăjduim, că apelul nostru va fi ascultat și că intelectualii satelor noastre amenințate de întunec și maghiarizare ne vor da adrese de ale celor îndreptățiti a se împărtași din darul „Poporul Român“.*

Și celălalt „director“ e în primejdie

Cu mirosu-i viu, d. Bocu, d. dr. Sever Bocu, cunoscutul director al „Tribunei“, nu mai umblă pe stradă decât adulmecând.

Ce s'a întâmplat? Vă veți fi întrebând iubii cetitori ai „Românului“ și voi și mai iubii cetitori ai „Tribunei“, ce se va întâmpla? da, ce se va întâmpla — fiindcă până acum nu s'a întâmplat nimic excepțional cu d. Bocu, doarme bine, doarme bine. — bașca chefurile, cu cari se laudă din nou chiar în numărul de azi al „Tribunei“ „mi place să fac și azi chefuri“) e inteligent, e o ditai nămilă de român e inteligent și pe deasupra mai e și director.

Și totuși ori-cât s'ar simți de bine astăzi d. Bocu, ori-cât de frumoase speranțe i-ar surâde în viitor și ori-cât s'ar mângâia cu neînțeleșul farmec al trecutului său frumos (la Lipova și în atâtea candidaturi la deputăție) d. Bocu, iubite cetitori și el săracu grijile lui. Fiindcă la urma urmelor a fi director nu e jucărie. Ai răspundere mult și ești și mai expus. De aceea noi ne ținem mai mult de capul d-lui Bocu, d-lui dr. Sever Bocu inteligentul director al „Tribunei“.

D. Bocu, nu mai e al său, ca și șoricul nostru uitat de Dzeu la București, în tovărășia lui Vernescu. D. Bocu e cu totul al națiunii — și acum când în 14 puncte lumea îl învinuște cu atâta cinism și cruzime de pungăși și alte păcate ale tinerețelor sale, d. Bocu se pierde în reveria acestor, tinerețe.

„Și dacă mai pot avea și un alt regret e că observ în clipele acestea că vorbesc de tinerețele mele ca despre ceva ce a fost...“

S'au dus tinerețele nevinovate ale domnului Bocu!...

Dar iarăși trebuie să fi îndurat mult d. Bocu, când zice vorbind de datoriile lui: „a trebuit mult să gem (asta e vorbă mare) până ce am putut să le plătesc“. Dar aducându-și îndată aminte de datoriile pe cari a trebuit să le plătească alții pentru prea curioșia sa adaogă umilit „eu invoc toată bunăvoința semenului meu pe seama bietelor mele tinerețe“ „căci“ zice apoi „...mi le iubesc cu toate neajunsurile și smintelile lor.“

Dar iată că acum nu mai merge pe sminteală oricât l-ar împinge instinctul înăscut pe povârnișul prostiilor. D. Bocu acum e treaz (departe de noi gândul de a face aluzie la chefurile d-lui director). D. Bocu veghează. Civa neobișnuit s'a întâmplat zilele acestea în Arad. Unul dintre colegii săi primenitori, care are cam aceleaș credințe intime ca și d. director, nobilul de Münich de câteva zile insultă în stradă și amenință pe d. Vasile Goldiș.

Și atunci iată ce operație stranie are loc în creierul d-lui Bocu: aici la „Tribuna“ cam eu merg înainte. Eu iscălesc toate articolele fulminante. Așa că oricât s'ar face ei a râde, tot eu rămân cel mai expus.

Și siluind d. Bocu logica lucrurilor, iată-l că-și cumpără revolver. Lumea află repede că îndată după directorul „Românului“ și directorul „Tribunei“ e în primejdie. Lumea aleargă ca la comedie să vadă ce e. S'apropie toți respectuoși să-l încurajeze resp. — și între aceștia un ziarist dela „Arad Közlöny“ stăbătând până acolo ne comunică următoarele în ziarul maghiar:

Il întreabă: D-le Bocule, pentru ce ești așa de agitat?

Iar d. Sever Bocu, „comanditarul și conducătorul spiritual (!!) al „Tribunei“ cum îi zice ziarul maghiar, răspunde, conștient de gravitatea situațiunii.

„Membrii comitetului redacțional al „Românului“ cu tot prețul voiesc să nimicească „Tribuna“... Din cauză că ei în chestii materiale și spirituale nu pot să ne facă concurență, ne atacă viața pri-

vată (aluzie la pungășiile pe cari ziarul nostru le-a pus pe socoteala d-lui director, în cele 14 întrebări rămase fără răspuns).

D. Bocu, mai departe, către gazetarul maghiar:

„Lupta s'a inversunat așa că așa zicând și viața ne iese primejduită. Uite — zise Sever Bocu către colaboratorul nostru și scoase din buzunar un revolver — sunt silit să umblu cu acesta, fiindcă nu știu când voi fi atacat mișelește“.

Așa, dar și d. Bocu directorul „Tribunei“ e în primejdie — asta de când și-a cumpărat revolver. E adevărat că nimenea nu-l pândește și nu l-a amenințat, dar ce să-i facem noi d-lui Bocu dacă vrea să fie în primejdie.

Totuși fiindcă-l știm tare curajos, și fiindcă nu vrem să-și piardă omul mintea iată declarăm pe cuvântul nostru că nici un fir de păr nu se va clăti de pe capul prețios al „conducătorului spiritual“ al „Tribunei“.

Nu d-le Bocule, noi te batem aici în ziar, te batem cu trecutul d-tale politic, care n'a avut alt resort de cât banul și setea de a ajunge, deci iarăși banul; te batem pentru pungășiile prea curioșiei tale săvârșite în tinerețele, cari îți deșteaptă reflecții așa de duioase, te batem fiindcă vrem să te trimitem la „Lipovana“ ori la altă bancă.

Noi am scris în ziarul nostru, că „dacă va fi atacat d. Goldiș ori alt membru al redacției noastre, va avea loc o primenire demnă de vremile acestea“.

E sub demnitatea unui ziarist să atace la drumul mare — dar în special noi nu cu ciomagul avem să curățim viața noastră publică, când ne stau alte mijloace.

Deci liniștește-te d-le Bocule.

Scrisoare din Cernăuți

„Viața Nouă“ și uniformarea elevilor din Suceava. — Păreri greșite ale unei gazete. — „Viața Nouă“ și frații din Ardeal.

E atât de greu și neplăcut, să vorbești despre lucruri amintite în atâtea rânduri. Tactica lipsită de orice scrupul a unor persoane te îndeamnă însă fără voie să iai condeiul în mână, și să le mai amintești, că nu sunt infalibili. Ce mai mult la deal la vale.

Când niște persoane ambițioase au îndrăsnit să înlocuiască porturile naționale ale elevilor români dela licenț Suceava, opinia publică s'a mișcat și a protestat. Foaja partidului democrat a deschis coloanele sale oricărui român de bine, spre a se clarifica un lucru atât de gingaș. Studentimea conștie de chemarea sa, a condamnat în termeni aspri născocirile unor oameni, cari aleargă cu gura căscată după distincții și măririi. Și ce zice „Viața Nouă“ care s'a trezit după acest scandal?? Desaprobă deabinele prin pana cutărui scrib (naționalist firește N. A.) protestările presei și studentimii, afirmând, că nu i-ar compete acest rol. Ați meritat voi această acuză, societăților studentești „Dacia, România Jună și Junimea“. Ați citit acel pamflet răutăcios, care vă neagă dreptul de a apăra cu entuziasm și bărbăție limba și portul nostru național?

„O tempora, o mores“ ar exclama Cicero.

Astfel servește un organ politic național interesele noastre naționale. El apără pe acei, ce se ating în mod infam de odoarele noastre cele mai scumpe. Apără capriciurile ridicule ale unor oameni, cari merită disprețul lumii. A te numi organ național și a scrie contra intereselor naționale e o părere greșită. „Slugă la doi stăpâni nu poți fi niciodată“, vorba veche a românului. Sau schimbați titlul sau felul, în care redactați ziarul. La din contră — la revedere.

Am mai dat peste o gazetă naționalistă, care apără concertul internațional al liceului III. al statului din Cernăuți. Faptul acesta nu ne surprinde de loc. Directorul aceluia for, e doară profesor la liceu acolo. Datoria sa era să apere pe acel corp didactic, — din care face parte — când i-s'au adus învinuiri grele. Soluția scuzei a fost ușor aflată:

„Interesele materiale“. Bine! Pentru câteva coroane, se face un institut de rușine? Ținem mai presus la prestigiul național al liceului românesc din capitală, decât la umilul venit, din care nu vom avea strașnice foloase. V'a părut bine, când ați văzut sala arhiplină de străini, pe când românii s'au absentat ostentativ? Muștrări sufletești nu a-veți pentru faptele comise?

Din felul acestor păreri libere reiese o învățătură foarte bună pentru noi. Avem anume o pre-ă pățimășă, tendențioasă, care nu ține în seamă interesele generale ale neamului nostru din Bucovina. Orice s'ar comite din partea cuiva e rectificat frumuseț în ziare și respectivul zămbește, că a comis o crimă și trece în ochii lumii de nevinovat. Dacă nu credeți, respirați colecțiile diferitelor noastre ziare și veți vedea, că aproape orice chestie, orice lucru e rectificat dela primarticol până la cea mai mică notiță de pe pagina ultimă. Se naște întrebarea în aceste împrejurări triste: Unde-i presa ideală, care să triumfe asupra acestei prese vechi și fără importanță? Unde-i ziarul imparțial, care să stea pe masa fiecărui român ca un semn frumos al vremii? Unde-i organul de publicitate al românilor bucovineni, dela care să pornească un izvor nesecat de învățături folositoare pentru necăjitul țaran și domnul deputat, consilier de tribunal, politician etc.

E o problemă grea de rezolvit. Trebuie să alcătuim întâi lista oamenilor cinstiți și cu conștiința curată. Avem și lipsă de un bărbat providențial, nu cu mirul lui D-zeu, care să unească românii din Bucovina sub un singur drapel și să pornească un curent nou.

E însă fandaxie... ar zice măiestrul Caragiale.

„Viața Nouă“ discută cu ușurință orice problemă. Urmărește pe cât îi e posibil și viața fraților de peste hotare. În numărul 4 ne dă știri dela frații din Ardeal. Intr'o notiță scurtă se ocupă cu demisia vicepreședintelui partidului d. N. Ivan. Din articolul publicat de d. Ivan în „Tribuna“ a cules autorul acelei minuțioase notiți semnat (m. m.) lucruri interesante. Ori de-i adevărat cece scrie, o lasă în seama altora. Dânsul face concluzia, că d. Goldiș, ar fi cauza demisiei d-lui Ivan. De unde o știe asta competentul în politica românilor ardeleni? Va răspunde, că a cetit „Tribuna“. Tebuia însă să citească și „Românul“ căci „audiatur et altera pars“ și atunci deabia să se fi pronunțat în privința asta. Să nu creadă cineva, că voi să-l apăra pe directorul „Românului“. D. Goldiș știe, ce face și va răspunde și celor, ce-l acuză fără motive. Coresp.

Petrecere maghiaro-română?

Primum următoarele din Diciosânmărtin:

De la o vreme încoace o obrăznicie ne mai pomenită agită spiritele românești din orașelul nostru, în urma unei petreceri ungurești ce se va arangia în 3 febr. de către un comitet anonim din Diciosânmărtin. Acești domni, cari la toate ocaziile preferă să-și bată joc de tot ce e românesc în loc să ne respecte puterea noastră de factor politic-social, au comis iarăși un atentat grav la adresa solidarității noastre. Conduși fiind de naivitatea lor, au plănit să zgudue temelii acestei solidarității, cercând să izoleze pe români, să distrugă armonia ce domnește în sânul coloniei române de aici. Au pus deci între arangerii petrecerii, tineri români cu absolută independență, toți fiind funcționari de bancă, terfelind și batjocorind numele lor spre rușinea noastră a tuturor. Și anume pe d-nii: Kaluger Emil (alias Emil Călugăr, funcționar la „Vulturul“); Metian Aldulea (alias A. Metian, funcționar la „Albina“); Muslea Costi (alias Constantin Muslea, funcționar la „Albina“); Papp Miklós (alias Nicolae Pop, funcționar la „Vulturul“); Todoran János (alias Ioan Todoran, funcționar la banca „Albina“).

Cetind la început invitarea am aruncat-o cu un zimbet disprețuitor și așteptam cu nerăbdare să se declare acești tineri, blamând pe patronii lor aziatici. Dar înzădar. Tinerii noștri nu voiesc să înțeleagă rostul acestei proceduri. Nu voim nici de cum să afirmăm, că ei sunt puși acolo cu învoirea lor.

În urma tăcerii d-lor însă suntem nevoiți să-i soma să se justifice înaintea opiniei publice de aici, căci voim să vedem clar și să știm la cine putem conta în luptele viitoare politice.

Așteptăm răspunsul lor.

Mal mulți români.

Beduinul se agită iară

Publicul va trebui să recunoască, fără incunjur că reușisem să mai domolim cu sfărcul biciului nostru, pe șoricul național, pe ursulețul cel mai agil în tumbă naționale într-o primenire. Scrișori insultătoare nu ne-a mai trimis, nu s'a mai hărțuit cu comitetul național, câteva săptămâni de-a rândul, iar alte săptămâni par că își întreprinsese colaborarea-i prețioasă la „Tribuna” în schimbul celor câteva sute de lei pe cari le primește beduinul, drept recompensă națională.

Noi am relevat de mai multe ori aceste semne de îndreptare — și n'am ezitat o singură clipă să aducem meritele laude beduinului nostru nărauit și totuș educabil.

Retras în lumea sufletului său, beduinul, care reușise să stârneasca împotriva-ne jână și urletul grăunților de nisip, va fi putut în timpul acesta, să se dea cu toată ființa sa favoritului joc de table.

Și noi, ținându-ne de cuvântul dat, lam lăsat să se distreze așa cum a învățat, acolo, la cafenenua lui favorită, la Kübler.

Dar dela o vreme totuș, sătul de table, ori poate muștrat de d. Dr. Sever Bocu, cunoscutul director și erou consacrat posterității prin cele 14 întrebări, șoricul nostru se va fi gândit o clipă că supravegherea noastră a încetat pentru totdeauna.

Și iată-l din nou gata să se prindă de piept cu d. Vaida și pe rând cu fiecare membru al comitetului național.

Sânt vre-o trei zile de când ne-am putut bucura de cea dintâi tumbă din noua serie a ursulețului nostru național român — iar noi abia acum o putem releva cetitorilor noștri.

Pricinile se cunosc. Și din aceleași pricini regretăm că nu ne vom putea ține de capul beduinului nici pe viitor atâta cât ar cere interesul public și setea de glumă a cetitorilor noștri. Deși avem multe informații senzaționale despre Șoricu dela tata Anchise care a fost întotdeauna cu tradiția, întotdeauna cu „monocorzi” partidului, deși avem altele mai senzaționale dela necunoscuta, care posedă o bogată corespondență a beduinului și care s'a dat cu totul în partid cu cei dela „Românul” — nu ne putem ține deocamdată de capul eroului dela București, din simplul motiv că avem aici alți eroi, ale căror fapte și credințe intime nu mai merită nici gluma noastră.

Unul, îndrumătorul, președintele sindicatului e în grea judecată, celălalt, „conducătorul spiritual” cunoscutul director și vicepreședinte al sindicatului, are asupra sa acuza celor 13 pungășii și fapte nedemne de numele de om — iar un al treilea (ăsta e secretar al sindicatului!) e și el cunoscut publicului prin sentința tribunalului din München.

Noi nu putem înțelege ca oameni pătați să conducă și mai cu seamă să regenereze opinia noastră publică. De aceea gluma noastră a fost înlocuită de revoltă și de scârbă, adeseori. De aceea Șoricu ne inspiră și oarecare desgust — și nu mai putem râde iar atunci când râdem de beduinul nostru național, vrem să râdem diu toată inima.

Șoarec.

Litere — Arte — Științe

Altă ortografie

de dr. Al. Bogdan

— Urmare —

Cuvântul condeiu este scris cu *u* la sfârșit. În acelaș fel sânt scrise și cuvintele consiliu și măestru. Dacă-i faci fiecăruia analiza fonetică — adică dacă le rostești tare și stabilești din câte și ce fel de sunete este compus cuvântul — atunci ajungem să stabilim următoarele: în cuvântul măestru se sună întreg, plin; în consiliu *u* este scurt, semison, consonantic; în condeiu (nearticulat! în legătură de ex. cu cuvântul un: un condeiu) *u* nu se aude, nu există. Analiza fonetică dă acelaș rezultat și la următoarele cuvinte, luate tot din glosarul „Regulelor”: roșu — arhieru — zăvoiu; buiestru — frâu — ceaiu; ecvestru — muzeu — maiu.

Un *u* scurt (semison) avem și în cuvintele: elogiu, omagiu, domiciliu, continuu (al doilea *u*), fariseu, eu, meu, frâu, eu, sau, smeu; și un *u* închis, care anume nu se aude, când rostești cuvântul, în cuvinte ca: tramvaiu, vioiu, dintăiu. În „Dicționar” mai găsim: cu *u* semison: pariu, acvariu, eraniu, valiu, aluminiu, fotoliu, vițiu (giulgiu și sufragiu pot fi rostite sau cu *u* întreg, sau fără *u*); cu *u* nerostit: graiu, craiu, teiu.

Norma, regula (nemărturisită) ar fi aici aceasta: fiecare substantiv ori adjectiv, care se termină în *i* scurt (semison) precedat de o vocală, se va scrie la sfârșit cu *iu*, nu numai cu *i*. În limba românească sânt foarte multe substantive de acestea. Dar dacă „Regulele” dau numai substantive și adjective, cari se scriu cu *iu*, cu toate că *u* nu se aude, „Dicționarul” dă și verbe. Găsim aici: ronțăiu, răgăiu, sforăiu, înșinui, cum vedeți, tot acțiuni frumoase, din care cauză m-am ferit să pun înaintea acestor verbe pronumele „eu”, care s-ar fi putut referi și la mine, dar și la autorul „Dicționarului”, fiind un citat din acesta. După ce pericolul acesta nu mai există, continuăm eu citațiile adăugând și pe eu: eu încui, eu vâjăiu, cu continuu. Prin urmare regula scrierii eu *iu* privește și formele verbale terminate în *i* semison.

Unde e aici inconsecvența? Iată unde: Ca să fii consecvent ar trebui să scrii tot cu *iu* și alte cuvinte, cari se termină în *i* semison precedat de o vocală, deci și noi ai scrie noi, voi — voiu, ei — eiu, Joi — Joiu, apoi — apoiu etc. Vedeți unde duce sistemul cu reguli și norme speciale: sau la o ortografie ridicolă, sau la una inconsecventă.

Dar în ce privește scrierea acestui *iu* mai este încă o inconsecvență la mijloc. În limba veche românească se zicea de sigur: maiu, craiu, teiu, graiu, adică atunci se roștia și se auzia acest *u* final. Astăzi el nu se mai aude. Principiul fonetic cere să scrii numai ce se rostește și deci se și aude. Atunci, dacă ai părăsit cu totul principiul etimologiei și ai primit principiul fonetic, de ce să îngădui în scrierea tău această rămășiță etimologică, de care Academia își dă bine seama, căci zice în „Introducere” pag. 4 că nu va ține seamă „dacă sunetul care se scrie derivă dintr'altul schimbat din cauze fonetice”. Și cu toate acestea: în cazul nostru (cu *iu*) nici nu există sunetul *u*, care derivă însă din *u*. Întru cât a fost odată *u*, și totuș se admite și se impune scrierea lui.

Alte lucruri, cari s'ar putea aduce în discuție în legătură cu „Regulele”, țin de chestiunea ortografiei limbei române (adecă unificarea limbei literare și în ce privește exprimarea ei) și prin urmare pot fi trecute cu vederea, când este vorba de ortografie, de scrierea corectă și unitară.

De aceea mai adaug numai câteva observări relativ la „Dicționarul” d-lui Șt. Pop, pentru a dovedi — pe lângă ce s'a spus mai înainte — că în forma actuală a sa „Dicționarul” încă nu este o călăuză sigură și mulțumitoare.

Căci într'un dicționar ortografic al limbei române nu pot lipsi formele atone (fără accent; prescurtate, cum se mai obișnuiește a se zice) ale pronumelor. În „Dicționar” însă lipsește: *'i* = îi în fraze ca „îi dau” ori „îi lovesc”; lipsește și *'mi* = îmi într-o propoziție ca aceasta „dă 'mi” sau „'mi-ai dat”; lipsește și *o* = pe ea, și arătarea, cum se scrie în fraze ca: „am luat-o” ori „o-am luat”; lipsește și adverbul „întruna”.

Un dicționar ortografic trebuie să țină seamă de toate cuvintele scrise în acelaș fel, de toate omografele. D. Șt. Pop scrie parohii (ar trebui scris: parohii), dar uită să scrie și cuvântul parohii; și astfel lipsește unul din omografe încă la următoarele cuvinte: prietini, filozofii-filozofii, doctorii-doctorii, aviții-aviții, hoții-hoții, viteji-viteji, paralele-paralele (aparatură de gimnastat), comedie-comedii, comedie-comedie, Florii (serbătoarea)-Florii (Poiana Florii) și următoarele două, pe cari un scriitor cu un fin simț de limbă trebuie să le deosebiască, și să arate deosebirea între ele și altora: mai—măi; și—și. De ex.: „mai am de scris două fețe” și „măi mult va plăcea, cred, fața a două”; „unu și cu unu fac doi” ori „măncare și băutură”, cărți și reviste”, dar: „și cărți, și reviste”, „și mâncare, și băutură e prea mult”.

2. „Cum s'a stricat limba românească” de I. N. Lahovary, studiu publicat în „Convorbiri Literare” pe 1911. Am ales tocmai acest studiu și tocmai revista aceasta, fiindcă prin ea stabilise odată d. T. Maiorescu cum să fie ortografia românească, fiindcă în coloanele ei se întâlnesc numele celor mai mulți academicieni și fiindcă cu ajutorul articolelor, în cari se arată „cum s'a stricat limba românească” vom putea și noi arăta cum s'a stricat de fapt ortografia românească; adică în ce formă o găsim, după ce ea a trecut prin mâinile culegătorilor tipografi și prin ale unui corector.

Incepem prin împropățarea câtorva cunoștințe gramaticale. Cuvintele: Roma, Francia, Parisul, Moldova sânt nume proprii; cu ele numim adică un lucru, de felul căruia nu mai există altul pe lume. Astfel de cuvinte sântem obișnuiți să le scriem cu literă inițială mare. (De aceea nu înțeleg, pentru ce în „Regule” se scrie numele lunilor cu literă inițială mică: iunie, iulie, februarie). Lângă aceste nume proprii avem adjective, cari le corăspund, deci: roman, francez, parizian moldovean; acestea nu mai sânt nume proprii și deci le scriem, ca pe oricare alt cuvânt, cu literă mică. Bun! Acum să cităm din „Convorbiri”, articolele amintite.

„Poporul Român este de viță Romană... a limbei Românești... graiul Românesc... ciobanul Moldovan... coloniile Romane... ale Românilor Transilvăneni... ziceri Latino-Românești și Francezo-Latine”.

Să cântăm „norma”. Poate autorul ori tipograful ori corectorul are o deosebită admirație pentru tot ce este românesc și roman; și de aceea le face cinstea, tuturor lucrurilor și ființelor române și române, și le scrie numele cu literă mare. Ar fi la tot cazul o regulă ortografică, pe care noi, cari încă sântem de „viță Romană”, am înțelege-o și am prețui-o. Dar se scrie și: „frumoasa limbă Franceză... literatură Franceză... legile Franceze introduse la noi, publicului Parizian... cuvinte Francezești”.

Atunci norma poate este alta: se acoardă favoarea de-a fi scrise cu literă mare tuturor lucrurilor etc. neolatine, ca fiind înrudite cu lucrurile etc. românești. Dar nici asta nu stă, căci găsim scrise cu literă mare și: „hieroglifile Egiptiene... scriptura Asiriană...” Oare romanticismul să fie cauza? Dintr'o pornire romantică să se favorizeze toate lucrurile orientale?

Ei nu, nici aceasta nu este norma. Căci citim iarăși: „neam German, populațiunii Germanice, rasa Germanică, poporul Englez, limba Engleză de azi... viță Germană, fondul este German... origine Celtică... ce om din țările Anglo-Saxone sau Germane, etc.”

A! parecă bănuim: din reverență pentru familia regală tot ce e german sau germanic se scrie cu literă inițială mare! Dar următoarele cuvinte desmintesc și această interpretare: „cuvinte Greco-Bizantine... mitologiei Eline... limba Slavă... mai ales tot ce este Slavonesc trebuie să piară din graiul Românesc”. Atunci: care este norma? Poate aceasta: fiecare adjectiv derivat dintr'un nume propriu se scrie cu literă mare. Dar ne împiedecăm din nou de cuvinte scrise astfel: „limba vechilor romani (= Romani)... limbei latine... limba franceză... scriptura cuneiformă Asiriană... tot ce nu este latinesc... primejdia învățământului Utilitarist (Conv. Lit. Decembrie 1910 pag. 1176) științele Fizico-Chimice... ale celor doi Academicieni (aca-

demician nu-i nume propriu), limba Bisericească (Conv. 45, 25.) a fost cea slavonească... băncei Naționale... Vă rog, dacă puteți, găsiți o „normă bine fixată“ în haosul acesta!!

(Va urm.)

Ispita dlui Sever Bocu

Realitate fantastică sau fantezie reală

„Nădăjduiesc că „asanatorul vieții publice“ îmi va trimite pentru această insultă martorii săi“.

Sever Bocu.

De trei zile încoace gura nu-i mai tace lu săracu nostru „iubit amic“ Sever Bocu, cunoscutul director al „Tribunei“.

Vreau să fiu considerat ca om cinstit, voesc, vă rog, vă ordon, vă impun, vă calomniez, vă injur trebuie să fiu socolit și eu ca om cinstit.

Câte n'a întrebuințat nenorocitul pacient al acestei suferințe vai! incurabile.

A, dacă ar fi să-și înceapă viața s'o ia d'a capo ce bine ar ști el să se poarte...

Dar satan, marele ispitor al sufletului omenesc, nemilosul satan care-și bate joc de sbuciumul tău după ce te-a păcălit ca pe Eva cu fructul dulce al păcatului din nou se așează întunecat lângă d. Bocu.

— Severe dragă, fi bărbat, fi viteaz nu te îngrijii de mofturile astea. Ceea ce s'a făcut e lucru încrămășat pentru eternitate, nimic nu poate să o desfacă.

Cinstea unui om, Severe, este după proverbul cuminte al arabului ca geamul: se poate cârpi dar întregi, înoi, nu se poate.

Sau cinstea este după vorba înțelepților indici care în acest punct se potrivesc cu înțelepciunea românului ca o fată mare.

Dar tu Severe nu ofta după cele trecute.

Ceeace te chinuște este un moment de slăbiciune. Tu zici: Dacă mi-ași reîncepe viața, o! cum ași ști să mă păzesc de ispite...

Greșești tu Severe căci dacă te-ai fi păzit de ispita, dacă ai fi mers pe drumul cel drept, dacă nu ți-ai fi curbat spinarea înaintea altuia, dacă nu ai fi comis cele 13 puncte, oare tu, frate Severe, ai fi ajuns vre-o dată director, „cunoscut director al Tribunei“?

Ian cugetă băiete.

Ian scoboarâte în sufletul tău, fă-ți bilanțul conștiinței. Meritai tu să fii șef-redactor?

Și dacă acuma, chiar acuma ai fi om cinstit, om care se judecă drept și judecă și pe alții drept ai rămâne un moment ca șef redactor, ee zic? ca director al „Tribunii“? Cât timp ai nevoie la fiecă moment de intervenția lui Ion bunăoară?

Astfel vorbi satan, marele ispitor, marele sceptic și marele sarcastic în timp ce pe figura lui se schița cel mai biciuitor rictus.

El batjocurătorul Mephisto de multe ori spune adevărul. Dar adevărul pe care el îl spune, este în totdeauna prea târziu.

Și în ziua aceia Bocu clătinat din fundament revine la vechile lui mângăeri, la fericele clipe ale chefurilor.

Și cum din cupa încununată cu albă cunună de albe spume, de șampanie, elixirul întremător, sorbit îi răspândia în suflet căldura și în minte aburii violeți ai optimismului, într'un moment dat ecoul glasului lui Mephisto dispăru. Se șterse din năntea ochiului conștiinții sale sarcasticul lui rictus și din nou încrederea și speranța se strecură în sufletul chinuit al pacientului.

Dacă nu pot să rediviu cinstit cel puțin pot căpăta o aparență de cinste. Căci prostia

este doar generală și de ce cu n'ași putea prosti lumea încă odată?... „Obraznicul mănâncă praznicul“ nu a-și putea oare și eu să obțin câștig de cauză pe această cale?

Astfel a fost geneza celei mai recente „Declarații“ a d-lui S. Bocu.

Dar când nuorii violeți ai optimismului s'au răspândit; din nou implacabila figură a lui Satan se apropie de pacient iar rictusul său desvâlnindu-i dinții albi spunea.

„Nu învie morții, e înzădar copile“.

Grave evenimente în Portugalia

— Stare de asediu în Lisabona —

Lisabona. — Miniștrii s'au adunat într'un consiliu și au hotărât, în scop de a restabili ordinea pe stradă, ca trupele să facă razii și arestări cu grămadă și să se confişte armele de foc. Cei bănuți vor fi arestați și transportați pe bordul vaselor de război. Mai mulți instigatori au și fost arestați.

Câteva bombe au fost aruncate pe piața Rocie și în mahalaua Alexantara, asupra cavaleriei și gârzei republicane. Aceste trupe au risipit grupurile de manifestați făcând o șarjă cu sabia. Întăriri de trupe au sosit la Lisabona.

Lisabona. — Față de greva actuală, guvernul a încredințat administrarea capitalei comandamentului militar și a decretat în același timp și starea de asediu; s'au suspendat toate garanțiile constituționale în provincia Lisabonei.

Libertatea muncii e absolut garantată și liniștea domnește.

Lisabona. — Locuințele președintelui republicii și ale miniștrilor sunt păzite militarmente; 115 indivizi au fost arestați și transportați pe bordul unui încrucșător în rada Lisabonei; printre ei sunt câțiva bănuți de a fi aruncat mai multe bombe asupra gârzei republicane.

Toate stabilimentele comerciale și industriale sunt închise. Trupele și garda republicană au fost trimise în orașele de provincie la Lisabona.

Lisabona. — Ieri seara, în urma unei conferințe între guvern și corpul diplomatic, a fost proclamată la Lisabona starea de asediu.

Generalul Carvalmaes, comandantul garnizoanei din Lisabona, a fost numit guvernator al capitalei.

După orele 8 seara, străzile nu pot fi străbătute de cât arătând un bilet de liberă trecere emis de ministerul de război.

Depozitul de bere germană a fost silit de greviști să-și suspende activitatea.

Dictatură militară la Lisabona.

Londra. — Știrile din Lisabona sunt foarte grave. Generalului Cavalmaes i-s'au acordat puteri dictatoriale. Luerătorilor cari vor să lucreze li-se asigură protecție militară; se găsesc totuși numai puțini lucrători gata să reia lucrul. Teatrele, cafelele și restaurantele sunt închise. Tramvaietele suferă pagube enorme din cauza suspendării circulației. Lucrătorii dela căile ferate au hotărât azi să se puie și dânsii în grevă; cu chipul acesta deplasările trupelor ar fi împiedecate.

Guvernul afirmă că greva a fost pusă la cale de conjurați regalisti,

Paris. — Ziarul „Figaro“ publică un articol glorificând pe ex-regele Manuel al Portugaliei, și în care se afirmă că tinărul fost monarh urmărește cu mare atențiune evenimentele din Portugalia și e însuflețit de speranța restabilirii regalității.

Berlin. — Corespondentul din Lisabona al ziarului „Berliner Tageblatt“ telegrafiază că a avut o convorbire cu primul-ministru portughez, care a declarat că guvernul va

permite, după restabilirea unei situații normale redeschiderea localurilor sindicatelor din Evora.

Arestații vor fi înaintați autorităților civile.

Guvernul va trimite la Evora o comisiune de anchetă pentru a se convinge de vina greviștilor.

Primul ministru a declarat că guvernul va lua măsuri energice și, dacă liniștea nu va fi restabilită, va proclama starea de asediu.

Amicii „Tribunei“

Primum următoarele rânduri:

On. Redacțiune!

În urma atacului anonim din „Tribuna“, apărut zilele trecute și datat din Sasca-montană, am o singură observare:

Până când noul „Cato“ nu iscălește cu adevăratul său nume, nu pot sta de vorbă cu el. Trebuie să știu, cu cine am de-a face, mai ales într'o chestiune atât de importantă, cum... tradarea de neam.

O pot pretinde aceasta cu atât mai vartos, că în momentul când scriu aceste rânduri aflu telefonice, că se dă cu socoteala, că anonimul „Lator“ iscălit sub atacul din „Tribuna“ scris contra mea ar fi... președintele partidului guvernamental din cercul Sasca-montană.

Pretind deci, ca „Tribuna“ să-mi numească autorul. Nu pentru ca să-l atac în prea cinstita-i persoană, ci... să-i pot trimite portretul meu, să meargă cu el la contele Khuen, și dacă va dovedi că eu am fost și am vorbit cândva în viața mea cu ministrul-președinte Khuen-Hódervary, mă supun la orice pedeapsă dictată de președintele partidului guvernamental din Sasca-montană, care totodată s'a făcut și colaborator la... „Tribuna“.

O pretind aceasta și în interesul „Tribunei“ și chiar și în interesul partidului nostru național. Pentru „Tribuna“ încă nu va fi indiferent, că: oare colaboratorii ei sunt președinți de partide cercuale guvernamentale? ori sunt oameni, cari deja s'au lăpădat de guvern și au devenit iară români buni și de omenie. În cazul prim — nu vreau să-mi spun judecata. În cazul al doilea aș felicita „Tribuna“, că a readus la calea adevărată pe niște oameni rățaciți pentru câțva timp. — chiar și făcându-le plăcerea să mă terfelească pe mine.

Deci: nume cerem, curaj și francheță!

Până atunci — să fim sănătoși și se facem fiecare cât putem pentru a neamului nostru bunăstare și luminare.

Primiți, Vă rog, asigurarea deosebitei mele stime.

Dr. Vasile Meșter,
advocat.

Dr. ȘTEFAN TAMASDAN

medic unv. specialist în arta dentistică.

ARAD, vis-à-vis cu casa comitatului.

Palatul Fischer Eliz. Poarta II.

Consultații dela orele 8—12 a. m. și 3—6 d. a.

Dr. Brutus Macaveiu

medic unv. specialist în morburile femeștii ord. 9—11, d. a. 3—5.

Timișoara, Koskuth-tér Nr. 2, etaj. 2.

Telefon Nr. 11—68.

INFORMAȚIUNI

Arad, 2 februarie n. 1912.

Spicuri.

Greșelile „Tribunei” față de comitet le recunosc și „imparțialii”. E chestia numai că fost-au acestea greșeli, cari se pot ierta, sau greșeli neiertate? Dacă ele ar fi purces numai din bună credință, ori din exces de zel, atunci, ele s'ar fi putut ierta, dar dacă se dovedește și reacredința, ura împotriva comitetului, atunci sunt de neiertat.

Cine a urmărit această hartă, sau va răsfoi „Tribuna” dela începutul acestei campanii va găsi destule dovezi de hotărâtă reacredință. Să aduc numai câteva cazuri, cari nu se pot uita așa ușor.

Doar atenuarea dezertării „personalității complexe” și în același articol batjocorirea monocorzilor — a comitetului național — vădește numai bună credință și exces de zel? Dar infama notiță: „Cât o fi costat?”, aceea erupțione — fără mânușile primenirei — a urii față de comitet, fost-a ea de bună credință și de iertat? Vorbele au fost, natural, retractate, dar ura din care a purces a rămas. Pe viitor au imbrăcat, mai cu grije mânușile primenirei, dar nu și-au putut ascunde unghiile. Și dela astfel de oameni mai poți aștepta și presupune bună credință și „indemnuri curate de primenire”?

Astfel de atacuri pătimașe și insulte la adresa comitetului se țin lanț, numai platforma se schimbă. Sau doară publicarea părerilor unui Vernescu asupra comitetului, ba chiar asupra partidului național, că acesta ar fi utopie, figuri de ceară, oameni, cari văd în politică „o afacere de câștig” — dovedește asta bună credință și nu intențiuni dușmănoase și de distrugere?

Și câtă vreme rea credința opera alături de bunăcredința fără cumpăt nu e întemeiată bănuiala trădării față de unii și a inconștienței față de alții?

I. Corbu.

Nou atac pe stradă. Ieri joi la orele 12 din zi, d. V. Goldiș a fost din nou atacat și înzultat pe stradă din partea lui Sever Bocu, directorul politic al ziarului „Tribuna” și Iosif Scheopul, șef-redactorul „Tribunei”. Venind dela consistor spre casă, când a ajuns dinaintea cafenelei „Vas”, deodată s'au repezit de acolo cei doi indivizi la stradă, roșii ca ardeul copt și au început să vocifereze și să zbiere înzulte la adresa d-lui V. Goldiș cu mâinile pe revolvare. Acesta s'a oprit pe un moment să admire „eroii naționali” și apoi și-a continuat drumul până acasă. Trecătorii străini de pe străzi s'au oprit și ei privind cu uimire la felul de a fi a „reprezentanților culturale românești”, cei „cu credințele avansate” și selectorii ai moravurilor în viața românească.

După amezii în cafeneaua „Vas” vitejii au raportat cele întâmplare stăpânului lor d-lui Nicolae Oncu, care a primit cu satisfacție multă vestea despre faptele „cavaleresti” ale „amicilor” săi.

D. V. Goldiș a arătat și cazul acesta poliției.

Denunțăm și cinstiului public românesc acest atentat la numele bun al civilizațiunii societății românești.

O întrebare „Tribunei”. Ne îngăduim să facem o întrebare „Tribunei” și mai cu seamă cititorilor ei, dacă cumva întrebarea noastră ar ajunge sub ochii lor:

Putem nădăjdui să vedem cândva publicat în „Tribuna” dosarul întreg al afacerii Goga-Kristóffy, dosar pe care l-a publicat toată presa românească și cu a cărui publicare nu odată ne-a amenințat „Tribuna”?

„Cetiți Tribuna”. Nu zic eu gând dușmănos, dimpotrivă mai înainte nu-mi puteam înăbuși revolta și scârba față de „Tribuna” — o mărturisesc, — acum m'am convertit, mi s'a inseninat dispoziția, cetind articolul de fond al ei din nr. de marti. Mai ales, dacă „Tribuna” face propagandă „Românului”, de ce n'ar fi și acesta culant și să îndemne și el: „cetiți Tribuna”.

Cetiți deci articolul pomenit: „Bandiții publicistici noastre” — titlul nu împoartă; e o glumă nevinovată.

Hidra lovită la mir, pecând mai înainte era furioasă, amenințătoare și striga: „mizerabili, perfizi, amoralii” etc., acum nu mai poate mișca, acuz scoate limba și colții veninoși, acuz iarăși, văzând, că nu poate mușca. Lăcrimează și pozează pe martira cauzei sfinte (!)

Cetiți-l încă odată, dar vă recomand, părțile sentimentale mai ales trebuie citite cu glas biblic, duios, trăgănat, „con dolore” — altcum n'are efect. — Probatum est.

Vă veți convinge, că „Bobârnații” n'au nici un haz pe lângă „Tribuna”. „cea mai bună foaie” — umoristică a „zilelor noastre”.

Dar vă va cuprinde de sigur și mila față de jertfele nevinovate ale primenirei.

Ei, ce să faci, fără jertfe nu se poate face un lucru mare, cum e o primenire. — Un convertit.

Intr'o chestie de onoare. Primim spre publicare, următoarea scrisoare adresată d-lui Eugen Suciu, student universitar:

Iubite amice!

Prezentându-ne astăzi în 29 ianuarie n. la autorul „Corespondenței din Budapesta”, iscălită „Xeni” și publicată în Tribuna nrul 12/912, ne-a declarat, că nu Tu ești persoana vizată prin insultele cuprinse în aceea corespondență.

Comunicându-ți acestea, declarăm aface-rea de încheiată pentru tine.

Budapesta la 29 ian. 1912.

Ai tăi amici,

Nicolae Căliman

Emil Teșosu

Distingere. Majestatea Sa a distins pe sergent-majorul Vichentie Macavei cu crucea de argint cu coroană, pentru salvarea unei persoane dela moarte, cu periclitarea vieții sale. — Felicitări!

Logodnă. Cornelia D. Popescu (Ofcea) și Ioan Alămorian stud. med. (Mag) logodiți. — Sincere felicitări.

Ducele de Fife, cumnatul regelui George V. al Britaniei, a decedat la Assuan în urma unei pneumonii ce l-a prins după catastrofa vaporului Delhi, unde era să piară cu soția și cu fetițele sale, frumoasele principese Alexandra și Maud. Contele Alexandru George Duff, prim-duce de Fife, s'a născut la 10 novembre 1849. La 27 iulie 1889 s'a căsătorit cu principesa Luisa de Britaniamare și Irlanda, sora regelui Angliei. Atunci regina Victoria i-a dat titlul de duce.

Sărbătorirea ilustrului scriitor Caragiale. În ziua de 30 ianuarie v., ilustrul scriitor Caragiale împlinind vârsta de 60 ani, Comitetul societății scriitorilor români din România, a hotărât organizarea unor mari serbări în întreagă țara.

Un program special va anunța ordinea serbarilor.

Necrolog. După un morb scurt și greu a repausat luni în 29 ianuarie 1912 în Bucium șasa Ioan Macaveu, proprietar de mine, membru în direcțiunea institutelor de credit și economii „Detunata” și „Auraria”, în etate de 78 ani.

Il deplânge jalnica familie: Elena Macaveu ca soție, Maria Macaveu măr. Papp, Iulia Macaveu măr. Rusan, Elena Macaveu măr. Stoicoviciu, Văd. Sofia Băbuțiu, Traian Macaveu și [dr. Brutus Macaveu ca fi și fice.

Procesul baronului Chansill. După cum a anunțat poliția din Budapesta a arestat acum două săptămâni pe baronul Chansill de Stella, pe amanta acestuia Iosepha Vrba, și pe librarul Anton Boehm, pentrucă pususeră în circulație fotografii și scrieri pornografice.

Judecătoria de ocol a condamnat pe baronul de Chansill la 1 luna și jumătate închisoare și 25 coroane amendă; pe Anton Boehm la aceeași pedeapsă, iar pe Iosepha Vrba la 7 zile închisoare și 10 cor, amendă.

Foametea în Rusia ia proporțiuni din ce în ce mai mari. O înrăutățire și mai accentuată a situației a fost provocată de guvernul rusesc care a interzis orice ajutoare private pentru populațiunile hântuite de foamete. Adunarea de subscripțiuni, ținerea de conferinți și organizarea de concerte în beneficiul acestora au fost oprite. „Societatea economică liberă” care hrănește zilnic 30000 persoane, a fost invitată de autorități să-și înceteze activitatea. Aceste ne mai pomenite excese ale absolutismului celui mai neînfrânat sporesc din zi în zi.

Apaductul orașului New-York se numără, sau se va număra de sigur — nefind încă isprăvit — între operele gigantice și grandioase ale tehnicei de azi. Dela depărtare de 200 kilometri e condus peste dealuri și văi, pe sub râuri puternice,

fără ajutorul unei singure pompe, singur numai sub presiunea, ce o exercitează apa în urma înălțimei unde se află primul rezervor (la 180 m. peste suprafața mării). Presiunea uriașă ce exarcitează aceasta coloană de apă (1800 kgr. pe decimetru patrat) necesitează tunele așa de puternic, căci altcum ar fi distruse și aruncate în aer ca la exploziunile dinamitei.

Șapte sate cu 3000 locuitori și două linii ferate au fost expropriate și mutate pentrucă să facă loc uriașului rezervor (în regiunea deluroasă Katskill), care poate lifera zilnic 3 miliarde litri de apă. Diametrul intern al tunelului e cam de 3 m. și e învâlit cu păreți groși de fer și beton. Unde întâlnește râuri în cale e săpat pe sub matca lor, unele locuri chiar la o afunzime de 330 metri, fiind scos iar de ceea parte la suprafață. Aproape de oraș sunt aparatele de filtrare. Pentru a încunjura orice primejdii — exploziuni din cauza presiunii colosale — țevile în oraș sunt îngropate în terenul stâncos la afunzimi de 60—100 și chiar până la 200 metri și poate eși fără ajutorul pompei ci numai sub presiunea înălțimei revervarului original (ca la vasele comunicătoare) chiar până la cele mai înalte caturi ale sgărietoarelor de nori a New-Yorkului. A costat 840 milioane coroane și va fi gata în a. 1915. (după „Kosmos”).

Rectificare. La darurile de anul nou pentru „Poporul Român” nr. 6 din 8/21 ianuarie a apărut în „Românul” sub numărul de ordine 137: dr. A. Sămurianu, București, 5 ab. 20 cor., în loc de: dr. Alex. L. Lăzureanu 5 abon. 20 cor.

Personale. Părintele Nicolae Pîzeșianu, preot militar și protoiereu onorar (Brassó) s'a retras din serviciul activ și a primit cu ocaziunea aceasta expresiunea celei mai înalte mulțumiri a Maj. Sale.

Părintele Paul Boldea, preot militar și protoiereu onorar (Sibiiu) a fost transferat la Viena, în locul părintelui dr. Virgil Cioban mutat la Sibiiu.

D. locotenent Traian Radu dela regimentul 85 de infanterie, a fost trecut din statul de concediu iarăș în statul activ al armatei și împărțit la serviciu la institutul militar geografic din Viena.

Nunțiu papal la Viena a fost numit în locul decedatului Bavona, secretarul congregației pentru afacerile extraordinare ale bisericei, monsgr. Raphael Scapinelli di Leguigno.

Un ecou al alegerilor din Germania. Un caz ciudat e anunțat din Dessau: Un gardist de stradă felicitase pentru alegerea sa pe deputatul social-democrat Wolfgang Heine, în berăria din pivnița primăriei din Dessau. Când superiorii gardistului afară despre acoasta, el fu suspendat din slujbă.

Intâlnire între dansatoarea Habby Deslys și exregele Emanuel. Ziarul „Berliner Zeitung am Mittag” anunță că dansatoarea a exregelui Manuel al Portugaliei, a sosit în Paris venind din Londra.

Ea a profitat de prezența numeroșilor reporteri de ziare veniți la gară pentru a desmînți zvonul despre căsătoria ei cu un dansator de varieteu. Acesta a fost numai partenerul ei, nu și soțul ei.

Ea vroiește să întemeieze, cu banii ce i-a câștigat în America, un nou teatru în Paris. Gabby Deslys a declarat unui reporter că în Anglia a revăzut pe un scump amic al ei, și speră să-l revadă pe viitor și mai des.

„Berliner Zeitung am Mittag” observă la acoasta că „Ja exregele Manuel toate sunt, se vede în bună ordine”.

Centenrul firmei Krupp. Din localitatea Essen an der Ruhr se anunță că împăratul Wilhelm a comunicat, într'o deppșă adresată d-lui Krupp-Bohler, că primește definitiv invitațiunea la serbările centenarului Krupp, cari vor avea loc în luna August.

Un conflict judiciar ruso-austriac. Sâmbătă noaptea, un contrabandist a fost împușcat la granița ruso-austriacă. Cadavrul împușcatului continuă a zăcea pe câmp, deoarece până acum nu s'a dresat încă nici un fel de proces verbal. Pricina acestui incident unic în felul său, e că între autoritățile austriace și rusești a izbucnit un conflict de competență, neputându-se stabili cine anume are dreptul să dreseze procesul verbal. Cadavrul zace anume cu partea superioară a corpului pe teritoriul austriac.

Comisiunea judiciară austriacă sosită la fața locului s'a declarat incompetentă, pentru a evita noi complicațiuni. Se așteaptă acum cu încordare re-

zultatul acestui conflict pentru a se putea în sfârșit ridica dela locul dramei cadavru contrabandistului.

Mulțumită publică. Cu ocaziunea petrecerii pe care meseriașii români din Arad, au aranjat-o în 25 decembrie n. ziua primă a Crăciunului românesc, cu scopul: că din al ei profit să se îmbrace învățăceii săraci români. Au binevoit a suprasolvi următorii domni, pentru care meseriașii români, le aduce și pe această cale sincerile lor mulțumiri:

I. P. S. Sa Ioan Mețianu, mitropolit Sibiu, I. P. S. Sa dr. Vladimir de Repta, mitropolit Cernăuț, d. Antoniu Mocsonyi de Foen, Timișoara, câte 20 cor.

D. dr. Stefan C. Pop, avocat Arad 17 coroane.

D. dr. A. Marta, Lippa, Frații Burza, dr. Ioan Nemeș, dr. Iuliu Precupaș, dr. Ioan Suciuc avocat, dr. Romul Veliciu, avocat, d. Iuliu Herbain P. S. Sa Ioan I. Papp, episcopul Aradului, d. Nicolae Oncu, directorul băncii „Victoria” și d. Fabriciu Manoila, protopop Lipova, câte 10 cor.

D. dr. Cornel Iancu și dr. V. Bontescu, câte 7 coroane.

D. dr. D. Popa, dr. I. Marșieu, avocat, V. Goldiș, Sever Bocu, Eugeniu Goga, ziarist, Măidt și Schrodt, I. P. C. Sa Filaret Musta, arhimandrit, Caransebeș, d. Mihai Păcățian, preot B.-Comloș, P. S. Sa Augustin Hamsea, arhimandrit, H.-Bodrog și Justin Olariu câte 5 cor., d. Gheorghe Marița 4 cor., d. Gheorghe Nichin, Gheorghe Iancovici, V. Olariu, Gherasim Serb, N. N., Iosif Schiopu, N. Găvrus și dr. Vasile Meșter, avocat Vârșeț câte 3 cor.

D. dr. Gavril Cosma, avocat Beiuș, Gheorghe Scorțariu, Vasile Papp, avocat, d. Ioan Neguș, tipograf, Friser Simon, comerciant, d-șoara Emilia Jorz, d. Vasilon, I. Giurgiu și d-șoara Sofia Olariu câte 2 cor.

D. N. N. 1.60 cor. — Teodor Moga, tipograf, Ioan Budean, tipograf, Gheorghe Lucaciu, Atanasiu Hălmăgean, red. resp., Avram Lădean, Eugen Juncan, Iosif Nicolau, Ioan Hălmăgean, tipograf și Schnee Adolf, tipograf, câte 1 cor.

D. Vasile Bencian, Iuliu Grebla, tip. N. N., Rusu V., Eduard Piblinger, Petru Moț, Gheorghe Miloș, Silvestru Gruțița, Gheorghe Ștefu, Karácsony Demetru, Dumitru Stoian, Ioan Jozsef, Iosif Mihailovici câte 50 fil. D. Dimitrie Miscovici 40 fil. și N. N. 10 fil.

Din rofital curat de 100 cor. s'au cumpărat haine pentru învățăceii săraci. cari se vor împărți în seara de Duminecă, 11 Februarie n. la ora 8, în sala „Millenium” (separee).

Petreceri. Societatea „Clubul Român” din Viena va aranja în 18 februarie 1912 n. petrecere cu dans în saloanele „Lehrerhaus”, VIII. Langengasse Nr. 20. Inceputul la orele 8 seara. Toaletă simplă. Bilete de intrare 1 cor. 50 b. de pers., se

capătă la președ. soc. d. G. Vitencu, III., Hohlweggasse Nr. 7 și seara la cassă.

— **Timereimea universitară română din Cluj,** va aranja în 10 febr. n. 1912 o petrecere cu dans din prilejul inaugurării festive a „Casinei rom.” din Cluj La orele 5 d. a. va avea loc în localul casinei o *serată artistică.* Venitul curat e destinat pentru casina română din Cluj. Ofertele sunt a se adresa casierului d. Vasile Pașca, cand. med. Tordai-ut. Nr. 7.

— **Reuniunea femeilor române gr. cat. din Zlatna** va aranja în 12 febr. n. 1912 un bal mascat. Inceputul la 8 ore seara.

— **Reuniunea gr. cat. de cântări „Concordia”** din Oravița rom. va aranja în 3 februarie a. c. concert și teatru cu un program bogat.

In jurul „mănei Negre” din Serbia. Din Viena se anunță: O personalitate care e foarte în curent cu împrejurările din Serbia, povestește următoarele:

„E adevărat că între ofițerii sârbi există o asociație cu numele de „Mâna Neagră”. Odinioară exista un grup sub conducerea conjuraților de pe vremuri, a căror influență s'a făcut simțită de repetite-ori, și care intrase în repetite rânduri în conflict cu principele George fostul moștenitor al Tronului, pentru că aveau o atitudine ostilă acestuia. In ultimul timp s'a produs o spărtură în acest grup și o parte a acestui grup se numește acum „Mâna Neagră”.

In ultimul timp conjurația s'a întins și pe domeniul politice. Partizanii ei se temeau că partidul radical își va atinge scopul de a îndepărta pe conjurați din armată și de aceea ei s'au întors și împotriva guvernului actual.

Principele moștenitor Alexandru n'a fost tocmai strein de dânșii. Când însă ei au început să și întindă activitatea și pe terenul politic, principele li-se împotrivi și fu de acord și cu îndepărtarea din armată a conducătorului. Aici însă el se lovi de contrazicerea ministrului de războiu Stefanovici. Acesta merse atât de departe încât tăgădui până și existența ligei.

Faptul că liga există e sigur, importanța ei însă trebuie redusă la proporțiile ei juste. Există în armată anumite disensiuni, cari însă au înriure numai asupra chestiunilor de ordin personal.

Pentru împrejurările politice, „Mâna Neagră” e fără importanță și armata sârbească cu greu ar putea să dicteze voința ei chiar dacă ar vrea s'o facă.

In tot cazul Serbia e un teren arzător și o mișcare odată pornită, poate lesne avea urmări pe cari înșiși inițiatorii nu le-au dorit.

Comitetul revoluționar sîrbesc din Salonic, zis „Mâna Neagră” și-a început activitatea în vialetul Kosovo — spun știrile turcești. Comitetul se silește să pregătească terenul pentru acțiunea

bandelor. Autoritățile au primit ordin să vegheze cu cea mai mare atenție.

Vizita parlamentarilor englezi în Rusia. Din Petersburg se comunică: In timpul unui prânz dat în onoarea parlamentarilor englezi, generalul rus Roeburg, un fost luptător la asediul Sebastopolului a ridicat un toast în onoarea reprezentanților de față ai glorioasei armate engleze. A răspuns un maior-general englez care a spus următoarele:

„Soldații englezi ar fi fericiți dacă ar trebui să lupte umăr la umăr cu rușii împotriva dușmanului comun”.

In cercurile politice moderate, unde se crede că sub denumirea de dușman comun trebuie să se înțeleagă Germania, se exprimă uimirea cu privire la lipsa de tact a oaspei englez.

Decoratii refuzate în Serbia. Cu prilejul serbărei organizată în Belgrad în ziua de de Sf. Sava, a fost decorate, ca de obicei cu acest prilej, numeroase personalități. Deputatul progresist *Marincovici* a refuzat să primească decorația ce i s'a oferit. Aceași atitudine a avut-o anul trecut șeful partidului naționalist, dr. Velcovici.

x Grăbiți și cumpărați dela Korányi în piața Libertății, ghete, pălării și alți articoli de modă pe lângă prețuri enorm de ieftine, cari se vor vinde numai scurt timp.

POȘTA ADMINISTRAȚIEI

N. R. medic N.-Selyk. Foaia merge regulat sub nr. 1209. Cauza e la poșta de acolo.

A. Bojitiu. Szászsebes. Nu înțelegem ce poate fi cauza, fiindcă dela expediția noastră foaia pleacă la timp.

„*Opinca*”, *Csókigorbó.* Adresa d-lui A. Vaidavoevod e: Budapest, Vadaszkürt-szállóda. Iar în Brașov, Lensor (Casele Safrano), A doua adresă cerută nu o știm nici noi.

Redactor responsabil: **Atanasiu Hălmăgian.**

Városmajor-Sanatorium și Hydrotherapie

26 odăi aranjate cel mai modern.

Supraveghiere medicală continuă (constantă).

Birou central, stabiliment medical:

Budapesta, Boulevardul Ferencz-körut 29.

Director-șef: **Dr. A. Cozmuța.**

Conzultațiuni dela orele 8—9 a. m. 3—5 p. m.

Telefon 88—99.

FOIȚA ZIARULUI „ROMÂNUL”.

NICOLAE GOGOL

Suflete moarte

(ROMAN)

Trad. de Senior

(15)

— Urmare —

— Of! încă n'ați văzut nimic, reluă Manilof încântat; să știți că are un spirit uimitor pentru un copil. Iată cel mai mic, Alcid, care e mai puțin gata să înțeleagă. Dar Themistoclus al meu, vedeți, el n'are decât să observe un gândăcel, un greeraș, o vietate a bunului Dumnezeu, și numai decât ochii li sticlesc... și ca să alerge după ea, și ca s'o urmărească, și ca să întoarcă insecta pe o parte și pe alta cu bățul, și ca s'o ia în palmă. Am să-l bag în diplomație. Themistoclus! urmă el adresându-se nădejdei casei sale, vrei tu să fi ambasador?

— Da, — răspunse Themistoclus, rozând la o coaje și legănându-și capul la dreapta și la stânga.

In aceiaș clipă, lacheul care era înapoia copilului grăbi a șterge nasul viitorului ambasador și făcu bine că se zori, căci altfel o picătură străină de supă, pe care era gata s'o aștearnă înaintea-i, avea să înmulțească zeama prin căderea sa inevitabilă...

Conversația trecu la plăcute discuții asupra far-

mecului unei vieți retrase și liniștite, ceea ce nu împiedecă de fel pe doamna Manilof de a vorbi despre teatrul reședinței și despre personalul trupei. Preceptorul căuta cu mare atenție la convorbitori, și, de îndată ce observa că sunt dispuși să rădă, el deschidea gura și râdea cu un devotament meritoriu.

Acesta era neapărat un om recunoscător, hotărât a da prin aceasta un semn de bunăvoință simpatică perechei cumsecade, care îl trata ca pe un adevărat prieten al casei.

Odată, totuș, fața lui luă o expresiune aspră, și el bătu amenințător în masă căutând țintă la copii, cari erau în fața lui. Și nu era fără cuvânt, căci Themistoclus mușcase pe Alcid de ureche, iar Alcid, cu ochii plini de lacrimi și cu gura strâmbată cu totul, era gata să isbucnească, când, la vederea preceptorului amenințător, reflectând de odată la urmările unui scandal care l-ar putea lipsi de un fel de mâncare, el își readuse mușchii feței la starea lor normală, și începu fără a isbucni, să roadă, stropit de câteva lacrimi mute, un os de berbec, pe care îi întinse pe cei doi obraji un frumos strat de grăsime, și încurând nu mai fu urmă aparentă nici de carne, nici de plâns, nici de mușcătură.

Doama casei se adresa din vreme în vreme la Cicikof spre ai spune: „D-voastră nu mâncați nimic! mâncați așa de puțin...” La care musafirul răspundea tot de atâtea ori: „Vă cer mii descuze, am prânzit de minune; și de altfel nu se găsec bucate să facă cât plăcerea unei plăcute conversații”.

Se ridicară dela masă. Manilof era foarte fericit și cu mâna așezată pe spatele prietenului, îl conduse binisor spre salon, când de-odată oaspele se aplecă spre el, și-l declară cu un aier foarte semnificativ că avea să... vorbească de o afacere din cele mai urgente.

„In cazul acesta, să trecem în cabinetul meu, vă rog”, zise Manilof.

Și îl conduse într'o odaie mică a cărei singură fereastră oferia ca orizont îndepărtat pădurea albastră despre care vorbirăm mai sus.

— Iată, zise el introducându-și oaspele, colțisorul meu particular.

— Asta-i o odăiță tare drăguță — zise Cicikof privind încăperea, care în adevăr avea o înfățișare plăcută.

Pereții erau zugrăviți cu o culoare vânăță foarte deschisă; mobilierul consta din patru scaune, un fotoliu și o masă; pe masă erau, în afară de cartea de care amintirăm, câteva hârtii scrise cu litere mari; dar aceea ce prisosia, după aceasta, era tutunul. Tutunul se oferea vederei supt toate înfățișările pe masa aceasta: în cutioare, în pachete, în pungi și în grămezi.

Pe larga răzemătoare a ferestrii, erau deosemena grămezi, nu de tutun, dar de cenușă, care venia dela pipă: erau două linii regulat paralele de moviște țuguiate formate cu o grijă deosebită, era evident, pe deoparte, că Manilof își deschidea rar fereastra; pe de alta, că se retrăgea în cabinetul acesta ca să gândească la acel adevăr că pe pământul acesta totul e amar, fum și cenușă.

(Va urma).

Un candidat de avocat
cu praxă află aplicare în Zălan. Adresa:
Victor Cziple (Zilah).

„AJUTORUL“

— societate pe acții în Șeica-mare. —

Concurs.

„AJUTORUL“ societate pe acții în Șeica-mare, publică concurs pentru un post de **practicant**, cu un salariu anual de 1000— coroane, plătit în rate lunare anticipative.

Dela recurenți se recere să fie absolvenți ai unei școli comerciale și să cunoască limba maghiară — trimițânduși documentele până în 20 Februarie st. n. a. c.

Alesul dacă va corespunde după un serviciu de un an, va fi denumit funcționar cu drept de pensiuine.

Postul e de-a se ocupa îndată după alegere. Șeica-mare, în 28 Ianuarie 1912.

Direcțiunea.

Anunț.

Stațiunea docențială și cantorală din Prilog (cottul Sătmar) se curentează până la 11 februarie a. c. pe lângă emolumentele: Ca învățător 700 cor. ajutor de stat, 300 cor. repartitie pe popor, cuartir și grădină, ear ca cantor: 20 cubule de mălai (grăunțe), 1 intravilan de 2 jug. cat. și stolele îndatinate. La caz dacă la aceste stațiuni nu s'ar afla nici un concurent corespunzător, senatul școlastic este aplicat a alege la postul de învățător și o domnișoară cu diplomă de învățător. Recursele sunt a-se trimite la presidele sen. școlastic: *Alexandru Băban*, preot gr.-cat. Rozsapallag u. p. Vámfalu.

Brânză săcuiască desert

veritabilitate garantată (specialitate).

Brânză de prima calitate în burduf și vană ::

oferă fabrica de brânză de oaie din Ardeal

CAROL ALBRECHT
NAGYSZEBEN, Burgergasse 13—15

Listă de prețuri și modele gratuit și franco.

Birou de informații!

Cunoscând multele lipsuri ale publicului românesc din provinciile, m'am hotărât să deschid în Budapesta un

Birou de informații și Agentură românească.

Orice informație relativ la petițiile înaintate la ministerii și la alte foruri, orice informații comerciale și în general în orice cauză dau în restimp de 2—3 zile, ori-și-cui rezolvând toate chestiile în modul cel mai cinstit. Urgitez rezolvirea petițiilor. Vorbesc în persoană cu referentul cauzei și rog rezolvire favorabilă. Fac tot felul de mijlociri comerciale și comande. Prețuri moderate, serviciu prompt, informații detaliate. — La aviz aștept la gară.

L. Olariu, Budapest, Lajos-u. 141. III19.

Cafea și Tea

Extras din Catalogul lui Kotányi János:

Cafea brută:

Jamaica 1/2 Klgr.	Cor. 1'60
Portorico 1/2 Klgr.	" 1'90
Cuba 1/2 Klgr.	" 2'—
Iava aur	" 1'70

Cafea prăjită:

(In prăjitoria electrică proprie).

Calitate bună 1/2 Klgr.	Cor. 1'90
Calitate fină 1/2 Klgr.	" 2'20
Mixtură foarte fină (Cuba, Aur, Menado, Mocca) 1/2 Klgr.	" 2'60

Tea:

Rămășițe de tea 1/2 Klgr.	Cor. 2'50
Tea de Congo 1/2 Klgr.	" 3'—
Mixtură pentru familie 1/2 Klgr.	" 5'—
Tea imperială foarte fină 1/2 Klgr.	" 6'—
Tea Ceylon foarte aromatică 1/2 Klgr.	" 7'—
Mixtură excelentă de prăjituri pentru tea 1/2 Klgr.	" —80

Rum:

1 litru rum pentru tea de familie	Cor. 1'90
1 litru rum fin de Brazilia	" 2'40
1 sticlă 1/10 rum de Jamaica	" 3'50

Renumitul „ARDEIU KOTÁNYI“ se vinde în cutii originale.

Kotányi János,

mare comerciant de cafea și tea.

(Seghedin, Budapesta, Viena, Döbling, Berlin, Abazia) și

Arad, József-főherceg-ut Nr. 3

in edificiul băncii „Arad-Csanádi Takarékpénztár“.

(Nr. telefonului 809).

M o b i l e

pentru dormitoare, sufragerii, locuințe garçon, saloane, otele, cafenele, restaurante și palate; mobile de aramă și fier, covoare, perdele, candelabre, plane și mașini de cusut :: să trimit ori unde. ::

La aranjare deplină trimit voiajeur pe spesele mele.

Johann Wersching

deposit de mobile în

= VERSEZ. =

IACOB ȚEPENEU

PIETRAR ȘI SCULPTOR

FEHÉRTÉP LOM (BISERICA-ALBĂ).

STR. STEFANI No. 2.

Proprietar de ocne: TEOFIL POPOVICIU

Mare magazin și atelier de pietrii mormântale precum: lucruri de marmoră, granit, laborator, piatră de năsip, etc. Lucrez și în provinciile. — Prețuri moderate.

Desfacere de
prăvălie
concesionată

Hoffmann
Sándor

ARAD, (Palatul teatrului).

Toată marfa din magazinul meu voi vinde-o cu prețul de cumpărare, unii articoli chiar și sub acest preț. Să oferă deci cel mai bun prilej pentru a târgui ieftin.

Paltoane - raglan lungi, pentru dame cu guler de blană, acum costă numai 19 florini, prețul de odinioară a fost 35 florini.

Căciule de blană nutria, negre, pentru copii, acum numai 1 fl. 90 cr. odinioară a fost 2 fl. 50 cr.

La mine se pot afla lucruri dela „Wiener Schossfabrik“ cu prețuri originale de fabrică, rochiile frumoase în orice culoare 2 fl. 25 cr., mai fine dela 4 fl. 50—5 fl.

Albituri pentru femei, parcheturi, pânze, postavuri, dantele și articole de lux pe lângă prețuri enorm de ieftine.

Cămeși femești brodate: 1 fl. 65 cr.; calitate mai bună 2 fl. 25 cr. și 2 fl. 60 cr. Un val de pânze de 30 cote 6 fl., calitate mai bună 7 fl. 50 cr.;

Un carnis (susținător de perdea) frumos de aramă 1 fl. 75 cr., mai fin masiv 2 fl. 50 cr.

Un vitrage (susținătoare de perdea la ușă) de aramă 15 cr.

Resturi de șifoane și pânze în preț de jumătate.

Rog priviți galantarele mele.

Folosește Doamnă

„Crema Margit“ a lui Földes

ca fața să-ți fie curată, tineră și plăcută

„Crema-Margit“ este materia cea mai plăcută de înfrumusețare a doamnelor din elită și este cunoscută în toată lumea. Putere neîntrecută, stă în compunerea ei norocoasă, pielea o întinereste și rezultat favorabil se poate vedea în decurs de câteva ore.

Deoarece „Crema-Margit“ o imitează și falsifică, Vă rugăm a cere numai în cutii închise cu marca originală, pentru că numai pentru aceia își ia orice răspundere fabricantul.

„Crema-Margit“ e nesticăcioasă, nu conține untură, compoziție neamestecată, care în străinătate a produs mare senzație.

Prețul 1 cor. ◀ Săpun Margit 70 fil, ▶ Pudra Margit 1.20 cor.

FABRICA:

Laboratoriul lui Földes Kelemen

A R A D.

Pentru sezonul de toamnă și iarnă!

Recomand magazinul meu bogat asortat în ::
pălării de bărbați, albituri, cravate și mițe.

Mare asortiment de pălării de băieți pe lângă prețuri fixate. Totdeauna recomand

≡ atelierul meu de blănărie ≡

pentru toate lucrările ce cad în branșa aceasta pe lângă serviciul cel mai prompt.

Cu stimă:

IOAN BĂLINT „JÁNOS“
Timișoara-Fabric. Palatul orașului.

Diplomă de aur, Oradea-Mare 1891

Diplomă de argint, Budapesta 1885

Fondată în 1892

Schäffer József

compact, Arad Strada Salac Nr. 3.

Telefon Nr. 762.

Lucrări bune, durabile! Serviciu
prompt! Prețuri avantajoase!

Recomand magazinul meu de
modă pentru femei și bărbați
de galanterie.

Dispon de orice marfă pentru
sezonul de toamnă și
de iarnă, precum: cămeși,
ciorapi, ploiere, cravate,
gulere etc., tot felul de
lucruri de manufactură.

Prețuri solide!
Rog binevoitorul sprijin al
publicului român. Cu deo-
sebită stimă:

NICOLAE MIUȚA
BISERICA-ALBĂ
(FEHÉRTEPLOM).

Capital social Cor. 1.200.000.

Telefon Nr. 188.

Post sparocassa ung. 29,349.

Banca generală de asigurare

societate pe acții în Sibiu—Nagyszeben.

este prima bancă de asigurare românească, în-
ființată de institutele financiare (băncile) române
din Transilvania și Ungaria.

Prezidentul direcțiunii: PARTENIU COSMA,

directorul executiv al „Albinei“ și prezidentul „Solidarității“.

„Banca generală de asigurare“ face tot felul de asi-
gurări contra focului și asigurări asupra vieții în toate
combinațiunile. Mai departe mijlocește: asigurări contra
spargerilor, contra accidentelor și contra grindinei.

Toate aceste asigurări „Banca generală de asigurare“
le face în condițiunile cele mai favorabile.

Asigurările se pot face prin orice bancă românească, precum
și la agenții și bărbății de încredere ai societății. — Pros-
pecte, tarife și informațiuni se dau gratis și imediat. —
Persoanele cunoscute ca acvizitori buni și cu legături —
pot fi primite oricând în serviciul societății.

„Banca generală de asigurare“ dă informațiuni
gratuite în orice afaceri de asigurare fără deo-
bire că aceste afaceri sunt făcute la ea sau la
altă societate de asigurare.

Cel interesat să se adreseze cu încredere la:

„Banca gener. de asigurare“

Sibiu—Nagyszeben. (Edificiul „Albinei“).

Dacă suferi în dureri de stomac,

dacă ești lipsit de apetit, dacă ți-e rea mistuirea
sau dacă ai dureri cari provin din aseasta, cum
sunt dureri de dinți, sgârçuiuri, arsuri, apăsare
în stomac, iritație de vomare, greată, răgăieli, etc.
folosește:

Purgativul de fiere (epehajtó) de Rozsnyai,

care e cel mai bun mijloc pentru vindecare în
vreme scurtă, chiar și în cele mai neglijate cazuri
de boală.

O sticlă costă 40 fileri; o duzină 4 coroane
80 fileri.

Se capătă la singurul preparator

Farmacia

ROZSNYAY M.

A R A D.

„LUCEAFĂRUL“ institut de economii și credit, ca societate pe acții în Versecz.

Convocare.

Domnii acționari ai institutului de economii și credit „LUCEAFĂRUL“ sunt invitați la a

XVII-a adunare generală ordinară

pe ziua de 14 Februarie 1912 st. n. la 11 ore a. m. în casa proprie (Piața Francisc Iosif 2121).

OBIECȚELE:

1. Deschiderea adunării, constatarea membrilor prezenți și constituirea biroului.
2. Raportul direcțiunii despre anul de gestiune 1911.
3. Raportul comitetului de supraveghiere.

4. Pertractarea bilanțului pro 1911 și distribuirea profitului net. Absolutoriu direcțiunii și comitetului de supraveghiere.
5. Alegerea comitetului de supraveghiere.

Din ședința direcțiunii ținută în Versecz la 11 Ianuarie 1912.

DIRECȚIUNEA.

RAPORTUL COMITETULUI DE SUPRAVEGHIERE.*Onorată adunare generală!*

Subsemnatul comitet de supraveghiere la institutul de economii și credit ca societate pe acții „LUCEAFĂRUL“ din Versecz, cu privire la anul de gestiune 1911, ne permitem a Vă raporta, că în decursul acestui an în mai multe ședințe am censurat registrele, am scontrat toate valorile depuse la cassa institutului, ne-am convins că direcțiunea la contractare de afaceri procede totdeauna în interesul institutului, evitând totul ce ar putea fi în detrimentul societății, iar creditele votate și licvidate sunt acoperite pe deplin.

Cu privire la socoțile dela finea anului de gestiune 1911 c. s.: Bilanțul, Contul Profit-Perderi, inventarele cari au servit de bază la compunerea acestora, le-am examinat, le-am confrontat cu registrele și valorile și Vă comunicăm că le-am aflat în ordine și în deplină consonanță cu acestea.

In urma acestora propunem:

Onorata adunare generală să binevoiască a lua la cunoștință atât raportul direcțiunii cât și pe al nostru, să aproabe socoțile finale referitoare la anul de gestiune 1911, dându-ne absolutoriul convenit pe acest an și să primiți propunerea direcțiunii cu privire la distribuirea profitului curat.

Din ședința comitetului de supraveghiere ținută la 11 Ianuarie 1912.

COMITETUL DE SUPRAVEGHIERE:

Dr. Mihai Groșianu, președinte, m. p.
Ioan Perian, m. p.

Bartolomei Panciovanu, m. p.
Iuliu Iorgoviciu, m. p.

Dr. Aurel Novac, m. p.
Ioanichie Neagoe, m. p.

Dr. Ioan Nedelcu, m. p.

CONTUL - BILANȚ
cu 31 Decembrie 1911.**ACTIVE.****PASIVE.**

Cassa în numărar		77.823 64	Capital social		600.000 —
Portofoliul cambial		2.426.152 06	Fond de rezervă general	240.120 —	
Imprumuturi hipotecare			Fond de rezervă disponibil	20.000 —	
a) pe obligațiune simple	1.012.098 14		Fond pentru amortizarea edificiului	18.000 —	
b) replătibile în anuități	955.048 29	1.967.146 43	Fond pentru amortizarea mobilierului	2.000 —	280.120 —
Realități		132.000 —	Fond de binefaceri		162 83
Efecte		322.797 —	Depuneri spre fructificare		1.917.218 94
Debitori în Cont-Curent		97.834 98	Creditori în Cont-Curent		192.624 24
Diverse conturi debitoare		88.928 92	Imprumuturi hipotecare cedate		948.303 13
Credite personale		36.077 —	Reescompt		1.019.389 17
Mobilier		9.790 —	Dividende neridicate		455 —
Depozite		347.803 —	Diverse conturi creditoare		67.721 48
			Depozite		347.803 —
			Poziții tranzitoare		50.491 —
			Profit curat		81.564 24
		5.505.853 03			5.505.853 03

CONTUL PROFIT și PERDERI
cu 31 Decembrie 1911.**DEBIT****CREDIT**

Interese:			Interese:		
pentru depuneri spre fructificare	83.237 50		dela cambii de bancă	137.221 14	
" reescompt	39.925 44		" împrumuturi hipotecare	140.389 21	
" împrumut de Co.-Crt.	3.250 53		" credite personale	3.578 49	
" împrumuturi hipotecare cedate	39.024 22	165.437 69	" efecte	10.660 70	291.849 54
Spese:			Chirie		8.240 —
salare	19.909 91		Proviziune și diverse venite		8.826 03
bani de cvartir	4.250 —				
chirie	3.040 —				
marce de prezență	2.081 40				
spese de cancelarie	8.199 45				
spese de protest	146 —	37.626 76			
Contribuție:					
erarială și comunală	9.197 66				
10% după interesele de depuneri	10.089 22	19.286 88			
Profit curat:		81.564 24			
		303.915 57			303.915 57

Director executiv:

Dr. Petru Zepeniag, m. p.

Traian Oprea, m. p.

Dr. Iuliu Tămășel, m. p.

Dr. Ludovic Méhes, m. p.

Antoniu Popoviciu, m. p.

Ioan M. Roșiu, m. p.

Pavel Corcea, m. p.

Ioan Pepa, m. p.

Adam Barbu, m. p.

Pentru contabilitate:

Valeriu Cârje, m. p.

Avram Corcea, m. p.

Subsemnatul comitet examinând conturile prezente le-am aflat în ordine și în consonanță cu registrele institutului.

Versecz, la 11 Ianuarie 1912.

COMITETUL DE SUPRAVEGHIERE:

Dr. Mihai Groșianu, președinte, m. p.

Iuliu Iorgoviciu, m. p.

Bartolomei Panciovan, m. p.

Ioan Perian, m. p.

Ioanichie Neagoe, m. p.

Dr. Ion Nedelcu, m. p.

Dr. Aurel Novac, m. p.

Fondat în anul 1885.

Fondat în anul 1885.

„TIMIȘANA“

INSTITUT DE CREDIT ȘI ECONOMII, SOCIETATE PE ACTII ÎN TIMIȘOARA.

Centrala: Timișoara-centru (Belváros) Piața Balázs-tér Nrul 1 (Palatul Mocsonyi).

Filialele: „ „ Buziaș, — Recaș, — Ciacova, — Deta. „ „

Capital propriu 1,500.000 cor. Depuneri 5,000.000 cor.

Telefon: Centrala, Direcțiunea: Nrul 510. „: „: „: Contabilitatea: Nrul 1149.

„ Filiala Buziaș Nrul 10. Filiala Recaș Nrul 14. Filiala Ciacova Nrul 16. Filiala Deta Nrul 26.

Depuneri spre fructificare, despre cari eliberează libel. Administrează depuneri cu case de economizare.

Plătește deponenților după mărimea sumei depuse 4 și jumătate și 5 procente interese, fără nici o detragere.

După toate depunerile contribuția (darea) de interese o plătește institutul separat.

Depuneri până la 10.000 cor., după starea casel se plătesc și fără abdicare.

Escomptează cambii și acordă credite cambiale cu acoperire hipotecară.

Dă avansuri pe efecte publice (Lombard).

Acordă împrumuturi hipotecare pe case de închiriat și pe proprietăți de pământ.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Institut de asigurare ardelean

„TRANSSYLVANIA“ SIBIU, str. Cisnădiei 5.

Edificiile proprii.

Asigurări împotriva focului,

pentru edificii, recolte, mărfuri, mașini, mobile, etc. pe lângă premii recunoscute de cele mai favorabile condiții.

Asigurări asupra vieții

(pentru învățători și preoți români gr.-or. și gr.-cat. dela așezămintele confesionale cu avantagii deosebite), pe cazul morții și cu termen fix, cu plătire simplă sau dublă a capitalului, asigurări de penziune și de participare la câștig, asigurări de zestre (copii), pentru serviciul militar, asigurări pe spese de înmormântare.

Asigurări de accidente corporale,

contra infracției (furt prin spargere), și alte nenorociri întâmplătoare.

Asigurări contra grindinei (de piatră). Asigurări de pagubă la apaducte.

Sumele plătite pentru pagube de foc până la finea anului 1910.	K.	5,003.540-78
Capitale asigurate pe viață achitate	„	4,834.801-12
Starea asigurărilor cu sfârșitul anului 1910 (foc	„	119,830.992—
(viață	„	11,020.268—
Fonduri de întemeiere și de rezervă	„	2,204.317—

Prospecte în combinațiile cele mai variate se trimit și se dau gratuit orice informații în birourile direcțiunei, str. Cisnădiei nr. 5, la agentura principală în Arad, Brașov și Cluj precum și la toate agenturile locale.

Persoane versate în acuziții, cari au legături bune, se primesc în serviciul institutului cu condiții favorabile.

Nouă tipografie românească în Arad, strada Zrinyi Nr. 1a.

Tipografia „Concordia”

atelier tipografic al ziarului „ROMÂNUL” și al
foii populare a partidului, „POPORUL ROMÂN”

Anunță cu adânc respect onoratului public românesc în-
trarea sa în activitate, în servițiul cultural al neamului,
stând la dispoziția comitetului nostru național. :: ::

Provăzută cu aranjament tehnic modern, care
îi dă putința să execute lucrări alese și
o o artistice în ale tipografiei, o o

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Tipografia „Concordia”

are afară de mașina mare, cu care se tipăresc
organele publicistice ale partidului nostru națio-
nal, încă două mașini, noi, apte pentru executarea
celor mai fine lucrări grafice :: :: :: ::

Tipărituri de bancă, tot soiul de tipărituri pentru birouri
avocațiale, invitații, anunțuri și orice fel de tipăritură se
execută solid, frumos și se compută cu prețuri moderate la

Tipografia „Concordia”

Roagă onoratul public românesc pentru binevoitorul sprijin.